

Lagrådsremiss

Internationellt samarbete om verkställighet av straff anpassas till nya regler i brottsbalken

---

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 20 februari 2020

Mikael Damberg

Mattias Larsson
(Justitiedepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

Den 1 juli 2020 träder nya regler i kraft som syftar till att stärka Kriminalvårdens möjligheter att vidta kontroll- och stödåtgärder avseende dem som frigges villkorligt från ett fängelsestraff (prop. 2018/19:77 Förstärkta återfallsförebyggande åtgärder vid villkorlig frigivning). I lagrådsremissen föreslås följdändringar med anledning av den kommande lagstiftningen i tre lagar som rör internationellt samarbete om verkställighet av straff.

Förslagen innebär i huvudsak att regelverket i lagarna om internationellt samarbete anpassas till de nya reglerna i 26 kap. brottsbalken.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2020.

Innehållsförteckning

1	Beslut	3
2	Lagtext	4
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.	4
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet	7
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen	11
2.4	Förslag till lag om ändring i brottsbalken.....	14
3	Ärendet och dess beredning	16
4	Behovet av följdändringar och utgångspunkter	16
5	Vilka följdändringar behövs?.....	18
5.1	Lagen om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.	18
5.2	Lagen om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet	22
5.3	Lagen om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen	25
5.4	Följdändringar i brottsbalken	28
6	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	28
7	Konsekvenser.....	28
8	Författningskommentar	29
8.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.	29
8.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet	32
8.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen.....	35
8.4	Förslaget till lag om ändring i brottsbalken.....	38
Bilaga 1	Sammanfattning av promemorian Internationellt samarbete om verkställighet av straff anpassas till nya regler i brottsbalken	39
Bilaga 2	Promemorians lagförslag.....	40
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	50

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.,

2. lag om ändring i lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet,

3. lag om ändring i lagen (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen,

4. lag om ändring i brottsbalken.

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

Härigenom föreskrivs att 19, 20, 22, 25, 26 och 27 §§ lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 §¹

Vad för den frigivne är bestämt angående prøvotid och övervakningstid i den stat där frigivningen skett skall gälla såsom om frigivningen ägt rum här i riket. Föreskrifter angående den frigivnes åligganden, som meddelats i anslutning till den villkorliga frigivningen, skola, om ej övervakningsnämnden förordnar annat, äga tillämpning. I övrigt skall, om ej annat föreskrives nedan, tillämpas vad i svensk lag i allmänhet är stadgat om villkorlig frigivning; dock må prøvotiden ej förlängas.

Förklaras här i riket den villkorligt medgivna friheten helt eller delvis förverkad, skall verkställighet här ske av vad som förverkats, omvandlat till fängelse på lika lång tid.

Beslutas i Danmark, Finland, Island eller Norge ändrade bestämmelser med avseende å den villkorliga frigivningen eller förverkande av den villkorligt medgivna friheten, skall beslutet äga giltighet här i riket.

Det som är bestämt om prøvotid och övervakningstid i den stat där frigivningen skett ska gälla på samma sätt som om frigivningen skett i Sverige. De föreskrifter angående den frigivnes skyldigheter som har meddelats i anslutning till den villkorliga frigivningen ska gälla, om inte Kriminalvården beslutar något annat. I övrigt ska vad som gäller enligt svensk lag om villkorlig frigivning tillämpas, om inget annat anges i denna lag. Prövotiden får dock inte förlängas.

Om den villkorligt medgivna friheten helt eller delvis förklaras förverkad i Sverige, ska verkställighet ske här av vad som förverkats, omvandlat till fängelse på lika lång tid.

Beslutas i Danmark, Finland, Island eller Norge ändrade bestämmelser angående den villkorliga frigivningen eller förverkande av den villkorligt medgivna friheten, ska beslutet gälla i Sverige.

¹ Senaste lydelse 1979:683.

20 §²

Uppkommer här i riket fråga om åtgärd med avseende å villkorlig frigivning, som beslutats i Danmark, Finland, Island eller Norge och beträffande vilken övervakning anordnats här, men finnes frågan lämpligen böra prövas i den stat, där frigivningen skett, må övervakningsnämnden eller, när den dömdes övertygats om annat brott, domstolen hänskjuta frågan till behörig myndighet i nämnda stat.

Om det, när övervakning anordnats i Sverige, finns anledning att vidta en åtgärd under villkorlig frigivning som beslutats i Danmark, Finland, Island eller Norge, får Kriminalvården eller, när den dömdes dömts för ett annat brott, domstolen hänskjuta frågan till behörig myndighet i den stat där frigivningen skett om det bedöms lämpligare att frågan prövas där.

22 §³

Övervakning av den, som här i riket villkorligt frigivits efter avtjänande av fängelse, må överflyttas till Danmark, Finland, Island eller Norge.

Övervakning av den som villkorligt frigetts i Sverige får överflyttas till Danmark, Finland, Island eller Norge.

Beslutas i den andra staten ändrade bestämmelser med avseende å den villkorliga frigivningen, skall beslutet äga giltighet här i riket.

Beslutas i den andra staten ändrade bestämmelser avseende den villkorliga frigivningen, ska beslutet gälla i Sverige.

Ändå att övervakningen överflyttats, må åtgärd i fråga om den villkorliga frigivningen beslutas här i riket, såframt den frigivne här övertygats om annat brott eller behörig myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge till svensk myndighet hänskjuter ärende om sådan åtgärd. Sålunda hänskjutet ärende upptages av den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde övervakningen bedrevs vid tiden för överflyttningen.

Även om övervakningen överflyttats får åtgärd i fråga om den villkorliga frigivningen beslutas i Sverige, om den frigivne döms i Sverige för ett annat brott eller om behörig myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge hänskjuter ett ärende om sådan åtgärd till en svensk myndighet. Ett sådant hänskjutet ärende tas upp av Kriminalvården. Kriminalvården ska överlämna ett ärende som myndigheten inte själv är behörig att besluta om till den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde övervakningen bedrevs eller kunde ha bedrivits vid tiden för beslutet om överflyttning.

25 §⁴

Framställning om verkställighet enligt 1 eller 5 § eller om anordnande av övervakning enligt 10 eller 17 § prövas av Kriminalvården.

² Senaste lydelse 1964:548.

³ Senaste lydelse 1983:245.

⁴ Senaste lydelse 2005:968.

Framställning med stöd av denna lag om verkställighet eller om anordnande av övervakning i Danmark, Finland, Island eller Norge göres av Kriminalvården i fall som avses i 3 och 8 §§ samt av övervakningsnämnden i fall som avses i 15 och 22 §§.

Framställning med stöd av denna lag om verkställighet eller om anordnande av övervakning i Danmark, Finland, Island eller Norge görs av Kriminalvården i fall som avses i 3, 8 och 22 §§ och av övervakningsnämnden i fall som avses i 15 §.

26 §⁵

Kriminalvårdens beslut enligt denna lag överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Kriminalvårdens och domstols beslut gäller omedelbart om inte annat förordnas.

Kriminalvårdens beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Kriminalvårdens beslut enligt 20 § får dock inte överklagas. Kriminalvårdens och domstolens beslut gäller omedelbart, om inte annat beslutas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

27 §⁶

Övervakningsnämndens beslut om framställning enligt 15 § första stycket eller 22 § eller om förklaring som avses i 19 § andra stycket får överklagas till tingsrätten i den ort där övervakningsnämnden är belägen. Detsamma gäller övervakningsnämndens beslut med stöd av 19 § första stycket om omhändertagande enligt 26 kap. 22 § brottsbalken. Överklagandet ska ges in till övervakningsnämnden. Klagotiden räknas från den dag då den dömde fick del av beslutet. Vid överklagande gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden. Övervakningsnämnden ska dock inte vara part i domstolen.

Övervakningsnämndens beslut om framställning enligt 15 § första stycket eller om förklaring som avses i 19 § andra stycket får överklagas till tingsrätten i den ort där övervakningsnämnden ligger. Överklagandet ska ges in till övervakningsnämnden. Klagotiden räknas från den dag då den dömde fick del av beslutet. Vid överklagande gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden. Övervakningsnämnden ska dock inte vara part i domstolen.

Övervakningsnämndens beslut som avses i denna paragraf gäller omedelbart, om inte annat beslutas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

⁵ Senaste lydelse 2005:968.

⁶ Senaste lydelse 2010:614.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet

Härigenom föreskrivs att 11–14, 24 och 26 §§ lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 §

Föreskrift om prøvotid för den dömda och om hans åligganden under denna tid, som följer av domen eller av särskilt beslut som under prøvotiden har meddelats i den främmande staten, gäller här i landet, om motsvarande föreskrift skulle ha kunnat meddelas eller eljest skulle ha kunnat gälla enligt svensk lag. I den mån så ej är fallet, skall föreskriften jämkas av övervakningsnämnden. Sådan jämkning får dock ej innebära att föreskriften skärps.

En föreskrift om prøvotid för den dömda och om vad som ska gälla för honom eller henne under denna tid, som följer av domen eller ett särskilt beslut som under prøvotiden har meddelats i den främmande staten, gäller här i landet om motsvarande föreskrift skulle ha kunnat meddelas eller annars skulle ha kunnat gälla enligt svensk lag. Om så inte är fallet, ska föreskriften jämkas. Jämkning beslutas av övervakningsnämnden i de fall som avses i 2 § första stycket 1 a och av Kriminalvården i de fall som avses i 2 § första stycket 1 b. Jämknigen får inte innebära att föreskriften skärps.

12 §

I den mån annat ej följer av domen eller särskilt beslut som har meddelats i den främmande staten, skall den dömda under prøvotiden stå under övervakning. Bedöms övervakning ej längre vara erforderlig, skall förordnas om dess upphörande. Så länge prøvotiden varar, får den dömda, när det finns skäl till det, ånyo ställas under övervakning. Beslut som nu avses meddelas av övervakningsnämnden.

Om inget annat följer av domen eller ett särskilt beslut som har meddelats i den främmande staten ska den dömda under prøvotiden stå under övervakning. Bedöms övervakning inte längre vara nödvändig ska den upphöra. Så länge prøvotiden varar får den dömda, när det finns skäl till det, på nytt ställas under övervakning. Beslut i fråga om övervakning fattas av övervakningsnämnden i de fall som avses i 2 § första stycket 1 a och av Kriminalvården i de fall som avses i 2 § första stycket 1 b.

Meddelas i den främmande staten beslut som innebär att kriminalvården i frihet skall upphöra, äger beslutet giltighet här.

Meddelas i den främmande staten beslut som innebär att kriminalvården i frihet ska upphöra, gäller beslutet här.

13 §¹

I fråga om kriminalvården under prövotiden tillämpas *i övrigt* 26 kap. 12–18 §§ brottsbalken.

Föreskrift enligt 26 kap. 15 § brottsbalken får *dock ej* innebära skärpning i förhållande till vad som bestämts i den främmande staten.

I fråga om kriminalvården under prövotiden tillämpas 26 kap. 11, 13–18 §§ och 19 § första stycket och 28 kap. 6 a § brottsbalken.

En föreskrift eller ett beslut enligt 26 kap. 16 eller 17 §, eller 28 kap. 6 a § brottsbalken får *inte* innebära en skärpning i förhållande till vad som bestämts i den främmande staten.

14 §²

Om den främmande staten begär upplysning om hur den dömde har *förhållit sig* under prövotiden, *skall* Kriminalvården lämna upplysning om detta.

Begår den dömde nytt brott och döms han under prövotiden av svensk domstol för brottet till påföljd som avses i 3 § första stycket 1 eller 2 lagen (1998:620) om belastningsregister, *skall* Kriminalvården *sörja för* att den främmande staten *underrättas* om domen.

Har den dömde i annat fall än som avses i andra stycket allvarligt åsidosatt sina *åligganden* och *finner övervakningsnämnden på grund av detta påkallat att åtgärd i fråga om den ådömda påföljden beslutas av myndighet* i den främmande staten, *skall nämnden anmäla detta till Kriminalvården. Kriminalvården skall sörja för att den främmande staten underrättas om en sådan anmälan.*

Om den främmande staten begär upplysning om hur den dömde har *skött sig* under prövotiden, *ska* Kriminalvården lämna upplysning om detta.

Om den dömde begår ett nytt brott och döms han eller hon under prövotiden av svensk domstol för brottet till påföljd som avses i 3 § första stycket 1 eller 2 lagen (1998:620) om belastningsregister, *ska* Kriminalvården *underrätta* den främmande staten om domen.

Har den dömde i annat fall än som avses i andra stycket allvarligt åsidosatt sina *skyldigheter* och *bedömer Kriminalvården, i ett fall som avses i 2 § första stycket 1 b, att det finns anledning för* den främmande staten *att besluta om åtgärd med anledning av påföljden, ska* Kriminalvården anmäla detta till den staten.

Om övervakningsnämnden, i ett fall som avses i 2 § första stycket 1 a, bedömer att det på grund av den dömdes allvarliga misskötsamhet finns anledning för den främmande staten att besluta om åtgärd med anledning av påföljden, ska nämnden anmäla detta till

¹ Senaste lydelse 1983:247.

² Senaste lydelse 2005:975.

Kriminalvården. Kriminalvården ska underrätta den staten om nämndens anmälan.

24 §³

Beslutas i den främmande staten ändrade föreskrifter om vad den dömde *har att iaktta* under prövotiden eller tiden för vård utom anstalt, *har* beslutet *giltighet här i den mån* motsvarande beslut skulle ha kunnat meddelas enligt svensk lag och beslutet *ej* innebär skärpning för den dömde i förhållande till vad som har bestämts *här i landet*.

Sedan kriminalvården överflyttats, får åtgärd i fråga om den *å dömda* påföljden beslutas *här i landet* endast om den dömde *här övertygas om* annat brott eller behörig myndighet i den främmande staten *hit* hänskjuter ärende om sådan åtgärd. *Hänskjuter* ärende *upptas av den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde kriminalvården bedrevs vid tiden för överflyttningen*.

Upphör den dömde att ha hemvist i den främmande staten, kan Kriminalvården *förordna* att verkställighet i den staten inte längre *skall äga rum*. Görs inte framställning om verkställighet av domen i annan främmande stat i samband med detta, *skall* Kriminalvården *förordna* att verkställigheten *skall återupptas här i landet*.

26 §⁴

Kriminalvårdens beslut i frågor som avses i 10 §, 21 § första stycket, 24 § tredje stycket eller 25 § andra stycket överklagas till

Beslutas i den främmande staten ändrade föreskrifter om vad *som ska gälla för* den dömde under prövotiden eller tiden för vård utom anstalt, *gäller* beslutet *i Sverige om* motsvarande beslut skulle ha kunnat meddelas enligt svensk lag och beslutet *inte* innebär skärpning för den dömde i förhållande till vad som har bestämts *i Sverige*.

Sedan kriminalvården överflyttats, får åtgärd i fråga om den *utdömda* påföljden beslutas *i Sverige* endast om den dömde *döms i Sverige för ett* annat brott eller behörig myndighet i den främmande staten hänskjuter *ett* ärende om sådan åtgärd *hit*. *Ett sådant hänskjuter* ärende *tas upp av Kriminalvården*. *Kriminalvården ska överlämna ett ärende som myndigheten inte själv är behörig att besluta om till den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde övervakningen bedrevs eller kunde ha bedrivits vid tiden för beslutet om överflyttning*.

Upphör den dömde att ha hemvist i den främmande staten, kan Kriminalvården *besluta* att verkställighet i den staten inte längre *ska ske*. Görs inte framställning om verkställighet av domen i *en* annan främmande stat i samband med detta, *ska* Kriminalvården *besluta* att verkställigheten *ska återupptas i Sverige*.

Kriminalvårdens beslut i frågor som avses i 10 §, 21 § första stycket, 24 § tredje stycket eller 25 § andra stycket *får* överklagas

³ Senaste lydelse 2005:975.

⁴ Senaste lydelse 2010:619.

regeringen. *Mot annat beslut av Kriminalvården enligt denna lag får talan inte föras.*

Om den dömd, i fall då begränsad verkställighet har anordnats här i landet, inte är nöjd med en övervakningsnämnds beslut om prövotid, övervakning, föreskrift, varning eller anmälan enligt 14 § tredje stycket, får han eller hon överklaga beslutet till tingsrätten i den ort där övervakningsnämnden är belägen. Överklagandet ska ges in till övervakningsnämnden. Klagotiden räknas från den dag då den klagande fick del av beslutet. Vid överklagande gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden. Övervakningsnämnden ska dock inte vara part i domstolen.

Övervakningsnämndens beslut enligt andra stycket gäller omedelbart, om inte annat förordnas.

I fråga om beslut som avses i 26 kap. 12 § andra meningen eller 13 § andra meningen brottsbalken tillämpas 37 kap. 7 § samma balk. En övervakningsnämnds beslut i en sådan fråga får inte överklagas.

till regeringen. *Kriminalvårdens beslut i andra frågor enligt lagen får inte överklagas.*

I fråga om Kriminalvårdens och övervakningsnämndens beslut enligt brottsbalken gäller 37 och 38 kap. brottsbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 5 §, 3 kap. 12–14 §§ och 4 kap. 2 § lagen (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

5 §

Sedan domen på frivårdspåföljd har erkänts i den andra medlemsstaten, får följdbeslut meddelas i Sverige endast om den behöriga myndigheten i den andra medlemsstaten har återfört behörigheten att meddela sådana beslut hit.

Kriminalvården ska överlämna ett ärende om följdbeslut till

Kriminalvården ska överlämna ett ärende om följdbeslut *som myndigheten inte själv är behörig att besluta om*, till

1. den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde övervakningen bedrevs eller kunde ha bedrivits vid tiden för beslutet om översändande enligt 2 §, om domen avser fängelse i de fall den dömde villkorligt frigetts eller skyddstillsyn, eller

2. åklagare, om domen avser villkorlig dom.

3 kap.

12 §

Om *den* skyldighet som den dömde *ska iaktta* enligt domen på frivårdspåföljd är oförenlig med de *åligganden* som följer av eller de möjligheter att meddela föreskrifter som finns i 26 kap. 13–15 §§ och 28 kap. 2 a § brottsbalken, ska Kriminalvården anpassa skyldigheten.

Om *en* skyldighet som den dömde *har* enligt domen på frivårdspåföljd är oförenlig med de *skyldigheter* som följer av eller de möjligheter att meddela föreskrifter som finns i 26 kap. 11 och 14–17 §§ eller i 28 kap. 2 a och 6 a §§ brottsbalken, ska Kriminalvården anpassa skyldigheten.

Den anpassade skyldigheten ska så nära som möjligt motsvara det som bestämts i domen på frivårdspåföljd. Anpassningen får inte innebära att skyldigheten blir strängare än den ursprungliga skyldigheten.

13 §

Verkställigheten av domen på frivårdspåföljd, i enlighet med verkställbarhetsförklaringen, ska påbörjas när beslutet enligt 9 § fått laga kraft.

Vid verkställigheten tillämpas 26 kap. 11–18 §§ och 28 kap. 2 a § tredje stycket och 5 a § brottsbalken. För verkställigheten gäller även 37 och 38 kap. brottsbalken *i tillämpliga delar*.

Vid verkställigheten tillämpas 26 kap. 11–18 §§ och 19 § första stycket och 28 kap. 2 a § tredje stycket, 5 a, 6 a och 7 §§ brottsbalken. För verkställigheten gäller även 37 och 38 kap. brottsbalken.

14 §

Om den dömden allvarligt har åsidosatt den skyldighet som följer av verkställbarhetsförklaringen och det kan antas att den dömden inte kommer att låta rätta sig genom någon åtgärd som kan vidtas enligt 13 § andra stycket, ska övervakningsnämnden anmäla detta till Kriminalvården.

Kriminalvården ska efter en sådan anmälan återföra behörigheten att meddela följdbeslut till den andra staten.

Om den dömden allvarligt har åsidosatt den skyldighet som följer av verkställbarhetsförklaringen och det kan antas att den dömden inte kommer rätta sig genom någon åtgärd som kan vidtas enligt 13 § andra stycket, ska Kriminalvården återföra behörigheten att meddela följdbeslut till den andra staten.

Om övervakningsnämnden är den instans som har behörighet att pröva frågan om åtgärder vid misskötsamhet ska dock Kriminalvården återföra behörigheten att meddela följdbeslut först sedan nämnden anmält till Kriminalvården att förutsättningarna enligt första stycket är uppfyllda.

4 kap.

2 §

Kriminalvårdens beslut får överklagas endast om myndigheten har

1. prövat om en dom på frivårdspåföljd enligt 2 kap. 2 § bör sändas över till en annan *medlemsstat* för erkännande och verkställighet där,

2. prövat om ett beslut om att sända över en dom till en annan *medlemsstat* för erkännande och verkställighet bör upphävas enligt 2 kap. 6 §,

3. prövat om ett medgivande bör lämnas enligt 3 kap. 2 § första stycket 2 till att en dom på frivårdspåföljd sänds över till Sverige,

4. prövat om en verkställbarhetsförklaring bör meddelas enligt 3 kap. 9 §, eller

5. prövat om en verkställbarhetsförklaring bör upphävas enligt 3 kap. 15 § första stycket 3.

Beslut enligt första stycket 1 och 2 överklagas till den tingsrätt inom vars domkrets den övervakningsnämnd som anges i 2 kap. 5 § är *belägen*. Beslut enligt första stycket 3–5 överklagas till den tingsrätt inom vars domkrets den dömden är folkbokförd.

Om behörig tingsrätt saknas för ett överklagande, prövas överklagandet av Stockholms tingsrätt.

Kriminalvårdens beslut enligt denna lag får överklagas endast om myndigheten har

1. prövat om en dom på frivårdspåföljd enligt 2 kap. 2 § bör sändas över till en annan *medlemsstat* för erkännande och verkställighet där,

Beslut enligt första stycket 1 och 2 överklagas till den tingsrätt inom vars domkrets den övervakningsnämnd som anges i 2 kap. 5 § *ligger*. Beslut enligt första stycket 3–5 överklagas till den tingsrätt inom vars domkrets den dömden är folkbokförd.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

2.4 Förslag till lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs att 28 kap. 8 och 9 §§ brottsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

28 kap.

8 §¹

Har den dömde allvarligt åsidosatt sina *åligganden* och kan *det* antas att sådana åtgärder som övervakningsnämnden får vidta blir utan verkan, *skall* nämnden begära att åklagare vid domstol för talan om att skyddstillsynen *skall* undanröjas. Även utan framställning från nämnden får sådan talan väckas, om den dömde i fall som avses i 6 a § första stycket allvarligt har åsidosatt sina *åligganden* enligt den behandlingsplan som gäller för honom.

Talan *skall* anhängiggöras före prövotidens utgång.

Om den dömde allvarligt *har* åsidosatt sina *skyldigheter* och *det* kan antas att sådana åtgärder som övervakningsnämnden får vidta blir utan verkan, *ska* nämnden begära att åklagare vid domstol för talan om att skyddstillsynen *ska* undanröjas. Även utan framställning från nämnden får sådan talan väckas, om den dömde i *ett* fall som avses i 6 b § första stycket allvarligt har åsidosatt sina *skyldigheter* enligt den behandlingsplan som gäller för honom *eller henne*.

Talan *ska* anhängiggöras före prövotidens utgång.

9 §²

Om skyddstillsynen undanröjs, ska rätten bestämma en annan påföljd för brottet och då ta skälig hänsyn till vad den dömde har undergått till följd av domen på skyddstillsyn samt till böter eller fängelse som dömts ut enligt 2 eller 3 §. I ett sådant fall får rätten döma till fängelse på kortare tid än vad som är föreskrivet för brottet. Har uppgift som avses i 2 a § andra stycket eller 6 a § första stycket lämnats i domen ska rätten, om den dömer till fängelse, beakta detta när straffets längd bestäms.

Om det inte finns tillräckliga skäl för att undanröja skyddstillsynen, får rätten i stället besluta om åtgärd som avses i 7 §. En sådan åtgärd får inte beslutas efter prövotidens utgång.

Om skyddstillsynen undanröjs, ska rätten bestämma en annan påföljd för brottet och då ta skälig hänsyn till vad den dömde har undergått till följd av domen på skyddstillsyn samt till böter eller fängelse som dömts ut enligt 2 eller 3 §. I ett sådant fall får rätten döma till fängelse på kortare tid än vad som är föreskrivet för brottet. Har uppgift som avses i 2 a § andra stycket eller 6 b § första stycket lämnats i domen ska rätten, om den dömer till fängelse, beakta detta när straffets längd bestäms.

---

¹ Senaste lydelse 1988:942.

² Senaste lydelse 2016:491.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

3 Ärendet och dess beredning

Den 1 juli 2020 träder regler i kraft som stärker möjligheterna för Kriminalvården att vidta kontroll- och stödåtgärder avseende dem som frigetts villkorligt från ett fängelsestraff (prop. 2018/19:77 Förstärkta återfallsförebyggande åtgärder vid villkorlig frigivning, bet. 2018/19:JuU25, rskr. 2018/19:228).

I propositionen gjordes bedömningen att följdändringar kan behövas i annan lagstiftning, men att sådana ändringar krävde att ett kompletterande beredningsunderlag tas fram (prop. 2018/19:77 s. 51 och 52).

Inom Justitiedepartementet utarbetades mot den bakgrunden promemorian Internationellt samarbete om verkställighet av straff anpassas till nya regler i brottsbalken (dnr Ju2019/03696/L5). En sammanfattning av promemorian respektive dess lagförslag finns i *bilaga 1* och 2.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgängliga i Justitiedepartementet (dnr Ju2019/03696/L5).

I lagrådsremissen behandlas förslagen i promemorian.

4 Behovet av följdändringar och utgångspunkter

Regeringens bedömning: Lagen om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m., lagen om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet och lagen om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen behöver anpassas med anledning av den nya lagstiftningen om villkorligt frigivna. Vidare behövs ytterligare följdändringar i brottsbalken.

Utgångspunkten bör vara att regelverken för kriminalvård i frihet efter villkorlig frigivning så långt möjligt ska vara lika oavsett om det är en utländsk eller en svensk dom som verkställs.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna yttrar sig särskilt i frågan, förutom *Uppsala universitet* som framhåller att det är angeläget att reglerna om internationellt samarbete vid verkställighet av straff harmoniseras med de nationellt inriktade reglerna på samma område.

Skälen för regeringens bedömning

Innebörden av de nya reglerna om utökade kontroll- och stödåtgärder vid villkorlig frigivning

Den nya lagstiftningen om förstärkta återfallsförebyggande åtgärder vid villkorlig frigivning innebär bl.a. en ändrad beslutsordning för vissa beslut som kan meddelas den frigivne. Till exempel är det Kriminalvården, i stället för övervakningsnämnden, som i första hand ska besluta om särskilda

föreskrifter som den frigivne ska följa och om varning vid den frigivnes misskötsamhet. Vidare ges myndigheten rätt att upphäva eller ändra beslut om övervakning och föreskrifter. Övervakningsnämnden ska dock ha kvar möjligheten att fatta beslut i dessa frågor i de fall ett ärende om allvarlig misskötsamhet har hänskjutits till nämnden för avgörande av om villkorligt medgiven frihet ska förverkas. Vidare får Kriminalvården ett nytt verktyg i arbetet med att förhindra återfall i brott genom att en möjlighet införs i 26 kap. 17 § brottsbalken för myndigheten att i vissa fall förordna om elektronisk övervakning av den frigivne. Som skäl för att låta Kriminalvården fatta merparten av de beslut som kan aktualiseras under en villkorlig frigivning anför regeringen i propositionen att Kriminalvården har den kompetens och erfarenhet som krävs för att göra de övervägningar som behövs inför denna typ av beslut. Genom den nya beslutsordningen förväntas även flexibiliteten och effektiviteten i beslutsfattandet under villkorlig frigivning öka (jfr prop. 2018/19:77 s. 31, 32, 46 och 47).

De nya reglerna innebär vidare att den dömde har samma möjlighet som i dag att överklaga beslut under villkorlig frigivning och Kriminalvårdens beslut i dessa frågor ska kunna överklagas till övervakningsnämnden. Övervakningsnämndens beslut när den överprövat myndighetens beslut i sådana frågor ska kunna överklagas till tingsrätten i enlighet med vad som framgår av 37 och 38 kap. brottsbalken.

Slutligen införs en uttrycklig bestämmelse i 26 kap. brottsbalken som klargör att kontroll- och tvångsåtgärder under villkorlig frigivning alltid ska prövas mot proportionalitetsprincipen.

Behovet av följdändringar

I tre lagar som reglerar internationellt samarbete om verkställighet av straff, lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m., lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet och lagen (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen, görs i dag hänvisningar till den nuvarande regleringen om villkorlig frigivning i brottsbalken, som framförallt regleras i 26 kap. brottsbalken. Eftersom flera av dessa bestämmelser får ändrade placeringar i kapitlet och nya beteckningar den 1 juli 2020, behöver dessa lagar redan av den anledningen anpassas till de nya reglerna.

Till det kommer att regelverket i de internationella lagarna till stor del bygger på ett system där övervakningsnämnden har ett större ansvar för att fatta beslut i första instans än vad som följer av den nya regleringen som träder i kraft den 1 juli 2020. Regeringen delar den bedömning som görs i promemorian att utgångspunkten bör vara att regelverken för kriminalvård under villkorlig frigivning så långt som möjligt ska vara lika oavsett om det är en utländsk eller en svensk dom som verkställs här. Med den utgångspunkten gör regeringen bedömningen att det finns ett behov av att göra följdändringar i lagen om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m., lagen om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet och lagen om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen.

Promemorians utgångspunkt är vidare att lagstiftningsärendet bör begränsas till att göra de följdändringar som behövs med anledning av den

nya lagstiftningen om villkorlig frigivning. I övrigt bör regleringen i de tre internationella lagarna i så stor utsträckning som möjligt behållas intakt. Dock bör viss språklig modernisering ske i de bestämmelser som föreslås ändras. Regeringen instämmer i den bedömningen.

I de följande avsnitten görs en genomgång av vilka följdändringar som bedöms vara behövliga i respektive lag. Det föreslås även ytterligare följdändringar i brottsbalken.

5 Vilka följdändringar behövs?

5.1 Lagen om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

Regeringens förslag: Lagen om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. anpassas till de nya reglerna i brottsbalken om villkorligt frigivna.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens utom när det gäller 22 § tredje stycket där regeringen föreslår ett tillägg som tydliggör att Kriminalvården ska överlämna ett ärende om följdbeslut som myndigheten inte kan besluta om, till övervakningsnämnden.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans, förutom *Kammarrätten i Stockholm*, yttrar sig särskilt över förslaget. *Kammarrätten* lyfter fram att det även efter förändringarna av beslutsbefogenheten avseende villkorligt frigivna är övervakningsnämnden som ska pröva frågor om förverkande av villkorligt medgiven frihet. Domstolen föreslår därför en komplettering av 22 § tredje stycket med innebörd att Kriminalvården ska överlämna ett ärende som myndigheten inte själv är behörig att besluta om till övervakningsnämnden.

Domstolen ifrågasätter vidare lämpligheten av förslaget att byta överklagandeinstans från tingsrätt till förvaltningsdomstol när det gäller Kriminalvårdens beslut om att göra en framställning om att verkställighet eller övervakning ska anordnas i ett annat nordiskt land. Till följd av förslaget kommer samma fråga att kunna överklagas till tre olika instanser beroende på vilken av samarbetslagarna som tillämpas, vilket kan leda till förvirring för parterna och spretande praxis.

Skälen för regeringens förslag

Nuvarande reglering

Lagen om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m., den s.k. nordiska verkställighetslagen, reglerar frågor om verkställighet av vissa domar och beslut i brottmål mellan de nordiska länderna. Den innehåller bl.a. regler om verkställighet av böter och förverkande (1–4 a §§), verkställighet av frihetsstraff (5–9 §§), övervakning av villkorligt dömda (10–16 §§) och övervakning av villkorligt

frigivna (17–23 §§). Sist i lagen finns ett antal gemensamma bestämmelser som bl.a. rör överklagande av beslut.

I detta lagstiftningsärende är främst de regler i lagen som tar sikte på förfarandet och beslutsordningen avseende villkorligt frigivna av intresse.

Efter begäran kan övervakning i Sverige ordnas för den som villkorligt frigetts från fängelse i någon av de andra nordiska länderna (17 §). Det är Kriminalvården som ska ha hand om övervakningen och förordna övervakare för den frigivne (18 §). Det är också Kriminalvården som beslutar om en nordisk dom kan verkställas här (25 § första stycket). När det beslutats att övervakningen ska ske här är utgångspunkten att vad som bestämts om prövotid och övervakningstid m.m. i det andra landet ska gälla även här. Övervakningsnämnden har dock befogenhet att justera förpliktelseerna i domen (19 § första stycket). I övrigt ska svenska regler om villkorlig frigivning gälla. Det gäller t.ex. rätt att meddela föreskrifter och besluta om åtgärder med anledning av eventuell misskötsamhet. Det innebär också att brottsbalkens överklagande- och rättegångsbestämmelser ska tillämpas vid överklagande av de beslut Kriminalvården och övervakningsnämnden fattar enligt brottsbalken med stöd av lagen. Lagen innehåller också en möjlighet för övervakningsnämnden eller, om den frigivne har begått nya brott, domstol att återföra sådan beslutsbefogenhet till domsstaten (20 §).

Övervakningen av den som frigetts villkorligt efter en brottmålsdom meddelad i Sverige kan överflyttas till ett annat nordiskt land (22 § första stycket). Möjligheten att göra en framställning om överflyttning ligger på övervakningsnämnden (25 § andra stycket). Sker överflyttning ligger ansvaret för att besluta om åtgärder i fråga om den villkorliga frigivningen på den andra staten. Behörig myndighet i den andra staten kan dock hänskjuta ett ärende om sådana beslut till Sverige. Ett sådant ärende tas upp av övervakningsnämnden (22 § tredje stycket).

Kriminalvårdens beslut enligt lagen överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten (26 §). Innan Kriminalvårdens beslut enligt lagen överklagas till domstol, måste myndigheten först överpröva sitt beslut (26 a §). Övervakningsnämndens beslut om framställning till en annan nordisk stat om överflyttning av övervakning och om förverkande av villkorligt medgiven frihet m.m. överklagas till tingsrätt (27 §).

Den nordiska verkställighetslagen tillämpas mycket sällan i fråga om anordnande av övervakning här i Sverige. Under 2018 hanterade Kriminalvården inget ärende som avsåg anordnande av övervakning här för någon som villkorligt frigetts från fängelse i någon av de andra nordiska länderna. Under 2019 hanterade myndigheten fyra sådana ärenden om anordnande av övervakning här.

Vilka anpassningar bör göras?

I den nya lagstiftningen om ökade kontroll- och stödåtgärder för villkorligt frigivna är det som regel Kriminalvården, i stället för övervakningsnämnden, som ska fatta beslut om föreskrifter och andra åtgärder som den dömde kan vara i behov av under villkorlig frigivning från ett fängelsestraff. Det är också i första hand Kriminalvården som ska fatta beslut om åtgärder, t.ex. nya föreskrifter eller varning, med anledning av den frigivnes misskötsamhet. Det är dock alltså övervakningsnämnden som ska

besluta om förverkande av villkorligt medgiven frihet. Mot denna bakgrund bör, som föreslås i promemorian, ansvaret för att enligt 19 § första stycket anpassa eventuella föreskrifter som getts i domsstaten ligga på Kriminalvården i stället för på övervakningsnämnden. Det bör även vara Kriminalvården som, i stället för övervakningsnämnden, kan göra en framställning om att övervakning som beslutats här avseende någon som är villkorligt frigiven ska överflyttas till ett annat nordiskt land. Likaså bör det vara Kriminalvården som ska ha ansvaret för att hänskjuta en fråga om att vidta eventuella åtgärder avseende den villkorliga frigivningen till domsstaten och även ta upp ett sådant ärende som hänskjutits hit från en annan stat. I syfte att åstadkomma dessa förändringar föreslås ändringar i 19, 20, 22 och 25 §§. Som framgår ovan har Kriminalvården med stöd av de nya reglerna i brottsbalken inte behörighet att besluta om förverkande av villkorligt medgiven frihet med anledning av misskötsamhet. Kriminalvården har därför inte behörighet att fatta samtliga följdbeslut som kan bli aktuella sedan ett ärende hänskjutits till Sverige. Regeringen instämmer därför i *Kammarrätten i Stockholms* bedömning att det bör förtydligas i 22 § tredje stycket att Kriminalvården ska överlämna ett ärende som myndigheten själv inte kan besluta om till övervakningsnämnden. Ett sådant tillägg som kammarrätten förordar föreslås därför.

Som tidigare nämnts ska enligt 19 § svenska regler om villkorlig frigivning gälla om inget annat framgår av lagen. Därmed är även bestämmelserna i 37 och 38 kap. brottsbalken om nämnderna och rättegångsbestämmelser tillämpliga. Av 37 kap. 11 § brottsbalken följer att övervakningsnämndens beslut om omhändertagande enligt 26 kap. 22 § brottsbalken ska överklagas till tingsrätten. Eftersom detta redan framgår av tillämpliga regler i brottsbalken görs bedömningen att en uttrycklig bestämmelse om detta inte behövs i lagen. En ändring föreslås därför i 27 §.

Särskilt om elektronisk övervakning

Ett nytt inslag i de regler om villkorlig frigivning som träder i kraft den 1 juli 2020 är att Kriminalvården under vissa förutsättningar kan besluta om elektronisk övervakning av den villkorligt frigivne (26 kap. 17 § brottsbalken). I promemorian görs bedömningen att det framstår som rimligt att bestämmelsen om elektronisk övervakning av villkorligt frigivna ska kunna tillämpas även i de nordiska fall som omfattas av lagen. Som skäl för detta anförs bl.a. att redan det förhållandet att svenska regler om villkorlig frigivning som huvudregel ska gälla enligt 19 § första stycket, talar för att även denna nya reglering bör tillämpas.

Regeringen delar den bedömning som görs i promemorian att det bör vara möjligt för Kriminalvården att besluta om elektronisk övervakning när verkställighet överförs till Sverige. Eftersom 19 § första stycket redan anger att svenska regler om villkorlig frigivning ska tillämpas, vilket inkluderar den nya bestämmelsen i 26 kap. 17 § brottsbalken, behövs inte någon ändring i lagen för att åstadkomma detta. Som anges i promemorian finns det i den nordiska verkställighetslagen ingen uttrycklig bestämmelse om att en anpassning i Sverige av vad som beslutats i den andra staten, inte får innebära en skärpning i förhållande till vad som beslutats i den staten. En sådan begränsning finns däremot i de andra två lagarna som omfattas av denna promemoria (jfr 11 § lagen om internationellt samarbete om

kriminalvård i frihet och 3 kap. 12 § andra stycket lagen om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen). I förarbetena till den nordiska verkställighetslagen framhålls dock att den anpassning av föreskrifter som får göras vid överföring av övervakning till Sverige inte får ha karaktären av en ny påföljdsbestämning, utan anpassningen ska vara föranledd av att det behövs för anpassning till svenska förhållanden och den dömdes situation i Sverige (prop. 1962:203 s. 44). Det får anses tala för att Kriminalvården, vid en anpassning enligt 19 § första stycket, inte får fatta ett nytt eller ett mer ingripande beslut om elektronisk övervakning av den villkorligt frigivne i förhållande till vad som bestämts i den andra nordiska staten.

Överklagande av beslut att hänskjuta en fråga om åtgärd tillbaka till domsstaten

Enligt nu gällande regler kan övervakningsnämndens beslut att till domsstaten hänskjuta en fråga om att vidta eventuella åtgärder avseende den villkorliga frigivningen inte överklagas (jfr 27 §). Som anges i promemorian bör det inte förändras med anledning av att beslutsbefogenheten föreslås överföras till Kriminalvården. En ändring föreslås i 26 § i syfte att åstadkomma detta.

Överklagandeinstans för beslut om framställning till annat land

Förslaget i denna lagrådsremiss innebär att Kriminalvården ska ta över ansvaret från övervakningsnämnden att göra en framställning om att övervakningen ska anordnas i ett annat nordiskt land. Enligt dagens regler gäller att övervakningsnämndens beslut i denna fråga överklagas till tingsrätt medan Kriminalvårdens beslut enligt lagen får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. I promemorian föreslås, i syfte att behålla den gällande processordningen vid överklagande av Kriminalvårdens beslut enligt lagen, att beslutet i stället ska överklagas till förvaltningsdomstol. *Kammarrätten i Stockholm* ifrågasätter om det är lämpligt med hänsyn till att det får till följd att samma slags frågeställning kommer att prövas av olika överinstanser i de tre lagarna om internationellt samarbete, vilket kan skapa förvirring hos parterna och spretande praxis. Regeringen har i och för sig förståelse för kammarrättens invändning. Med hänsyn till att antalet ärenden som hanteras enligt de tre lagarna är få, får dock risken för att olägenheter uppkommer anses vara begränsad. Under sådana omständigheter väger intresset av att Kriminalvårdens beslut enligt lagen ska överklagas till en och samma typ av domstol tyngre.

Omprövning

Regeringen delar den bedömning som görs i promemorian att det är rimligt att den obligatoriska omprövning Kriminalvården ska göra av sina egna beslut i de fall dessa överklagas, även bör gälla i fråga om myndighetens beslut om framställning enligt 22 §. Någon ändring behövs inte för att åstadkomma detta.

5.2 Lagen om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet

Regeringens förslag: Lagen om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet anpassas till de nya reglerna i brottsbalken om villkorligt frigivna.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens utom när det gäller 24 § andra stycket där regeringen föreslår ett tillägg som tydliggör att Kriminalvården ska överlämna ett ärende om följdbeslut som myndigheten inte kan besluta om, till övervakningsnämnden.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans, förutom *Kammarrätten i Stockholm*, yttrar sig särskilt över förslaget. Kammarrätten anser att det bör övervägas ändringar i 24 § andra stycket för att uppnå enhetlighet med förslagen i de andra samarbetslagarna när det gäller Kriminalvårdens ansvar för att pröva följdfrågor som överlämnas hit av annan stat.

Skälen för regeringens förslag

Nuvarande reglering

Lagen om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet reglerar samarbete om kriminalvård i frihet som sker med stater som tillträtt den europeiska konventionen av den 30 november 1964 rörande övervakning av villkorligt dömda eller villkorligt frigivna personer. Lagen kan även tillämpas i andra fall om regeringen bestämmer det (1 §).

De samarbeten som omfattas av lagen är verkställighet i Sverige av utländsk brottmålsdom som innebär kriminalvård i frihet och verkställighet i främmande stat av en svensk dom på skyddstillsyn eller på fängelse sedan den dömda frigetts villkorligt (2 §).

Lagen innehåller allmänna bestämmelser om verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom (4–7 §§), regler om s.k. begränsad verkställighet, vilket innebär att den stat i vilken domen har meddelats överlämnar åt en annan stat att anordna kriminalvård i frihet med anledning av domen (8–14, 23 och 24 §§) samt regler om när en stat helt övertar verkställigheten av en brottmålsdom som beslutats i en annan stat, s.k. fullständig verkställighet (15–22 och 25 §§). Sist i lagen finns regler om överklagande och vissa särskilda bestämmelser (26–30 §§).

Den verkställighet som berörs av de nya reglerna om ökade kontroll- och stödåtgärder vid villkorlig frigivning är verkställighet av villkorlig frigivning, och annan sådan verkställighet som enligt förarbetena är att jämställa med villkorlig frigivning, som sker här i Sverige med stöd av 2 § första stycket 1 b (jfr prop. 1978/79:3 s. 42).

Det är Kriminalvården som handlägger och beslutar i ärenden om att anordna kriminalvård i frihet i Sverige (8–10 §§). Vid verkställighet av villkorlig frigivning här gäller som huvudregel att vad domslandet har beslutat om prövotiden och vilka skyldigheter den dömda har under prövotiden, ska gälla även här. Om det bedöms nödvändigt får övervakningsnämnden jämkna de villkor domslandet har beslutat om. Jämkning får dock inte ske i skärpande riktning (11 §). Beslut om övervakning och om upphörande av övervakning fattas av övervakningsnämnden (12 §). I övrigt

ska som regel svenska regler om kriminalvård i frihet tillämpas (13 §). Detta innebär bl.a. en rätt att under vissa förutsättningar meddela den frigivne föreskrifter och att besluta om varning vid eventuell misskötsamhet. Möjligheten att vid misskötsamhet förverka villkorligt medgiven frihet är dock förbehållen den andra staten.

Kriminalvården har viss underrättelseskyldighet gentemot den andra staten. Om den dömda allvarligt har åsidosatt sina skyldigheter och övervakningsnämnden bedömer att det finns behov av att myndighet i domsstaten beslutar om åtgärd i fråga om den utdömda påföljden, ska nämnden anmäla detta till Kriminalvården som i sin tur ska underrätta domsstaten om anmälan (14 §).

Om kriminalvård som det har beslutats om enligt en svensk dom har överflyttats till en annan stat, får åtgärd i fråga om den utdömda påföljden beslutas i Sverige endast om den dömda har begått ett annat brott eller en behörig myndighet i den främmande staten hänskjuter ett ärende om sådan åtgärd hit. Ett sådant hänskjutet ärende prövas av övervakningsnämnden (24 § andra stycket).

Övervakningsnämndens beslut om provotid, övervakning, föreskrift, varning eller anmälan om allvarlig misskötsamhet enligt 14 § tredje stycket, överklagas till tingsrätten. Kriminalvårdens beslut enligt brottbalkens reglering om förordnande av övervakare eller biträde vid övervakningen samt beslut om att den frigivnes skyldigheter gentemot en övervakare även ska gälla gentemot en annan person, får överklagas till övervakningsnämnden. Nämndens beslut i en sådan fråga får inte överklagas (26 §). De beslut Kriminalvården fattar enligt lagen kan som huvudregel inte överklagas. Undantaget är myndighetens beslut av mer formell karaktär som rör förordnande, och upphörande, av verkställighet av kriminalvård i frihet. Dessa beslut kan överklagas till regeringen (26 § första stycket).

Lagen är subsidiär till lagen om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen samt till lagen om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. Detta innebär att lagen endast tillämpas i förhållande till stater utanför Norden och Europeiska unionen. Lagen tillämpas mycket sällan. Sedan lagen om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen trädde i kraft den 1 januari 2016, har inget nytt ärende hanterats med stöd av lagen.

Vilka anpassningar bör göras?

Den nya lagstiftningen om ökade kontroll- och stödåtgärder vid villkorlig frigivning innebär bl.a. att det i regel ska vara Kriminalvården, i stället för övervakningsnämnden, som ska fatta beslut om föreskrifter och andra åtgärder som den dömda kan vara i behov av under villkorlig frigivning från ett fängelsestraff, samt besluta om åtgärder med anledning av den frigivnes misskötsamhet. Det är dock övervakningsnämnden som även framöver ska besluta om förverkande av villkorligt medgiven frihet. Mot den bakgrunden bör ansvaret för att justera eventuella föreskrifter som beslutats i domsstaten ligga på Kriminalvården i stället för på övervakningsnämnden i de fall den frigivne verkställer villkorlig frigivning här i landet med stöd av lagen. Likaså bör det vara Kriminalvården som ska fatta beslut om

övervakning och om övervakningens upphörande under verkställighet av villkorlig frigivning här i landet. När det gäller skyddstillsyn bör dock alltjämt övervakningsnämnden ha kvar sin befogenhet i detta avseende. För att åstadkomma detta föreslås ändringar i 11 och 12 §§.

Som föreslås i promemorian bör det vid verkställighet av villkorlig frigivning i Sverige med anledning av en utländsk dom vara Kriminalvården i stället för övervakningsnämnden som ska göra bedömningen om det finns anledning att göra en anmälan till den andra staten vid den frigivnes misskötsamhet. En ändring föreslås i 14 § för att åstadkomma detta. Likaså bör det vara Kriminalvården som, i stället för övervakningsnämnden, ska handlägga ett ärende om åtgärd i fråga om en i Sverige utdömd påföljd som överflyttats till en annan stat, men där den andra staten har hänskjutit ett ärende om åtgärd tillbaka till Sverige. En ändring föreslås i 24 § andra stycket för att åstadkomma detta.

Som *Kammarrätten i Stockholm* lyfter fram bör det för att skapa enlighet med regleringen i de andra lagarna som omfattas av denna lagrådsremiss göras ett tillägg i 24 § andra stycket som anger att i de fall Kriminalvården inte själv är behörig att fatta beslut i ett ärende, t.ex. för att det avser åtgärder med anledning av en dom på skyddstillsyn eller förverkande av villkorligt medgiven frihet, ska Kriminalvården överlämna ärendet till övervakningsnämnden.

Som en följd av att Kriminalvården, i stället för övervakningsnämnden, vid verkställighet av villkorlig frigivning här framöver ska fatta beslut om bl.a. prövotid, övervakning, föreskrift, varning och anmälan enligt 14 §, föreslås ändringar i 26 §. Ändringarna innebär att överklagandereglerna avseende övervakningsnämndens beslut i bl.a. dessa frågor tas bort. Ytterligare ändringar i 26 § föreslås också i syfte att tydliggöra att brottsbalkens regler om processordningen vid överklagande ska tillämpas i fråga om de beslut Kriminalvården och övervakningsnämnden fattar enligt brottsbalken med stöd av lagen.

Särskilt om elektronisk övervakning

Ett nytt inslag i de regler om villkorlig frigivning som träder i kraft den 1 juli 2020 är att Kriminalvården under vissa förutsättningar kan besluta om elektronisk övervakning av den villkorligt frigivne (26 kap. 17 § brottsbalken). I promemorian görs bedömningen att det framstår som rimligt att bestämmelsen om elektronisk övervakning av villkorligt frigivna ska tillämpas i de internationella fall som omfattas av lagen. Som skäl för detta anförs bl.a. att redan det förhållande att svenska regler om villkorlig frigivning som huvudregel ska gälla enligt 13 § första stycket i lagen, talar för att även denna nya reglering bör tillämpas. Regeringen delar den bedömning som görs i promemorian att det bör vara möjligt för Kriminalvården att besluta om elektronisk övervakning när verkställighet överförs till Sverige. Eftersom 13 § första stycket redan hänvisar till den nya bestämmelsen om elektronisk övervakning i 26 kap. 17 § brottsbalken, behövs inte någon ändring i lagen för att åstadkomma detta.

I 13 § andra stycket finns en begränsning som innebär att föreskrifter som kan beslutas under villkorlig frigivning i Sverige, inte får innebära en skärpning i förhållande till vad som har bestämts i den andra staten. Den

begränsningen bör även gälla för beslut om elektronisk övervakning. En ändring förslås i bestämmelsen för att åstadkomma detta.

Överklagandemöjligheten avseende anmälan till domsstaten vid misskötsamhet tas bort

En anmälan vid misskötsamhet enligt 14 § tredje stycket kan enligt nu gällande regler överklagas till tingsrätt (26 § andra stycket). I promemorian föreslås att denna överklagandemöjlighet ska tas bort med hänsyn till att motsvarande överklagandemöjlighet saknas i de andra samarbetslagarna och i brottsbalkens reglering avseende åtgärder vid misskötsamhet. Ingen remissinstans invänder mot förslaget i promemorian. Regeringen föreslår därför att möjligheten att överklaga en anmälan enligt 14 § tredje stycket ska tas bort. En ändring föreslås i 26 § andra stycket för att åstadkomma detta.

5.3 Lagen om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen

Regeringens förslag: Lagen om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen anpassas till de nya reglerna i brottsbalken om villkorligt frigivna.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens utom när det gäller 3 kap. 14 § första stycket där regeringen föreslår att begreppet ”en åtgärd” ska bytas ut mot ”någon åtgärd”.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans, förutom *Kammarrätten i Stockholm*, yttrar sig särskilt över förslaget. Kammarrätten ifrågasätter bedömningen i promemorian om att ändringen till ”en åtgärd” i stället för ”någon åtgärd” i 3 kap. 14 § första stycket kan anses vara endast språklig, eftersom ändringen kan tolkas som att bestämmelsen kan tillämpas i fler situationer än vad som är fallet i dag.

Skälen för regeringens förslag

Nuvarande reglering

Lagen om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen, den s.k. europeiska verkställighetslagen, innebär i princip en skyldighet för en medlemsstat att erkänna och verkställa en annan medlemsstats dom. Lagen är subsidiär till lagen om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. och tillämpas därför inte i förhållande till Danmark och Finland om sistnämnda lag är tillämplig (1 kap. 1 och 2 §§).

I lagens första och andra kapitel finns regler om tillämplighet, definitioner och om vad som gäller vid erkännande och verkställighet av en svensk dom på frivårdspåföljd i en annan medlemsstat. Sedan en dom på frivårdspåföljd har erkänts i en annan medlemsstat får den andra staten återföra behörigheten att meddela följdbeslut hit. Kriminalvården ska överlämna ett ärende om följdbeslut till övervakningsnämnden i de fall verkställigheten avser villkorlig frigivning eller skyddstillsyn (2 kap. 5 §).

I lagens tredje kapitel finns bestämmelser om erkännande och verkställighet av en utländsk dom på frivårdspåföljd i Sverige. Sådan verkställighet omfattar bl.a. verkställighet här i Sverige av villkorlig frigivning som grundar sig i ett avgörande som meddelats i en annan medlemsstat (jfr 1 kap. 5 § första stycket 2 och andra stycket 1). I kapitlets 1–3 §§ finns bestämmelser om när lagen i dessa fall ska tillämpas. Regler om hinder mot erkännande eller verkställighet finns i 4 och 5 §§. Det är Kriminalvården som handlägger och beslutar ärenden om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder meddelade i en annan medlemsstat (3 kap. 6–10 §§). Kriminalvården har möjlighet att i vissa avseenden anpassa verkställigheten av den utländska domen till svenska regler om kriminalvård i frihet. Anpassningen får dock inte innebära en skärpning i förhållande till vad som beslutats i den utländska domen (3 kap. 11 och 12 §§). Vid verkställighet här i landet av en i utlandet beslutad frivårdspåföljd, t.ex. villkorlig frigivning, gäller bl. a. 26 kap. 11–18 §§ brottsbalken (3 kap. 13 §). Detta innebär att brottsbalkens allmänna regler om vad som gäller under villkorlig frigivning, övervakningens organisation, förordnande av övervakare, den dömdes skyldigheter under övervakningen är tillämpliga vid verkställighet här av villkorlig frigivning som grundar sig i ett utländskt avgörande om inte lagen anger något annat. Svensk myndighet kan dock inte förklara en villkorligt medgiven frihet förverkad. Om den dömda allvarligt har åsidosatt de skyldigheter som han eller hon har att iakttä och inga av de åtgärder som får vidtas i Sverige anses tillräckliga, ska övervakningsnämnden anmäla det till Kriminalvården, som i sin tur ska återföra behörigheten att meddela följdbeslut till den andra medlemsstaten (3 kap. 14 §). Av 3 kap. 13 § följer också att även 37 och 38 kap. brottsbalken gäller för verkställigheten i tillämpliga delar.

I lagens fjärde kapitel finns överklagandebestämmelse och vissa andra övriga bestämmelser.

Lagen tillämpas förhållandevis sällan. Sedan den trädde i kraft den 1 januari 2016 har Kriminalvården årligen hanterat en handfull ärenden om överförande av frivårdspåföljd till Sverige.

Vilka anpassningar bör göras?

Den nya lagstiftningen med ökade kontroll- och stödåtgärder vid villkorlig frigivning innebär att det som regel är Kriminalvården, i stället för övervakningsnämnden, som ska fatta beslut om föreskrifter och andra åtgärder som den dömda kan vara i behov av under villkorlig frigivning från ett fängelsestraff, samt besluta om åtgärder med anledning av den frigivnes misskötsamhet. Det är dock alltså övervakningsnämnden som ska besluta om förverkande av villkorligt medgiven frihet. Mot den bakgrunden bör ansvaret för att meddela följdbeslut, i de fall den andra medlemsstaten återfört behörigheten till Sverige enligt 2 kap. 5 §, ligga på Kriminalvården i stället för på övervakningsnämnden om verkställigheten avser villkorlig frigivning. Det kan t.ex. gälla följdbeslut som innebär att villkoren för påföljden justeras i något avseende. Om det handlar om att förverka villkorligt medgiven frihet, eller om ärendet rör annan frivårdspåföljd än villkorlig frigivning, bör myndigheten även framöver överlämna ett ärende om följdbeslut till övervakningsnämnden. En ändring föreslås i 2 kap. 5 § andra stycket för att åstadkomma detta. Av samma anledning bör det också

vara Kriminalvården som, i stället för övervakningsnämnden, i första hand ska hantera den frigivnes misskötsamhet under villkorlig frigivning som sker i Sverige med stöd av lagen. Det föreslås därför en ändring i 3 kap. 14 § som innebär att det ska vara Kriminalvården, i stället för övervakningsnämnden, som vid allvarlig misskötsamhet av den villkorligt frigivne ska ta initiativ till att återföra behörigheten att meddela följdbeslut till den andra staten. Det krävs således inte att övervakningsnämnden, liksom gäller i dag, först måste anmäla sådan misskötsamhet till Kriminalvården. Om övervakningsnämnden är den instans som har behörighet att pröva frågan om åtgärder mot misskötsamhet, t.ex. vid en dom på skyddstillsyn, ska nämnden även fortsättningsvis anmäla till Kriminalvården om förutsättningarna enligt 3 kap. 14 § första stycket är uppfyllda.

Kammarrätten i Stockholm ifrågasätter om promemorians förslag att i 3 kap. 14 § första stycket ändra ”någon åtgärd” till ”en åtgärd” endast är språkligt. Regeringen instämmer i det kammarrätten påpekat om att det kan tolkas som att bestämmelsen kan tillämpas i fler situationer än vad som är fallet i dag. Mot den bakgrunden bör uttrycket ”någon åtgärd” behållas. Det överensstämmer med hur en motsvarande bestämmelse är formulerad i 26 kap. 19 § brottsbalken i den lydelse bestämmelsen får den 1 juli 2020.

Särskilt om elektronisk övervakning

Ett nytt inslag i de regler om villkorlig frigivning som träder i kraft den 1 juli 2020 är att Kriminalvården under vissa förutsättningar kan besluta om elektronisk övervakning av den villkorligt frigivne (26 kap. 17 § brottsbalken). I promemorian görs bedömningen att det framstår som rimligt att bestämmelsen om elektronisk övervakning av villkorligt frigivna ska tillämpas i de europeiska fall som omfattas av lagen. Som skäl för detta anförs bl.a. att redan det förhållande att svenska regler om villkorlig frigivning som huvudregel ska gälla enligt 3 kap. 13 § andra stycket, talar för att även denna nya reglering ska tillämpas. Regeringen delar den bedömning som görs i promemorian att det bör vara möjligt för Kriminalvården att besluta om elektronisk övervakning när verkställighet överförs till Sverige med stöd av lagen. Eftersom 3 kap. 13 § andra stycket redan hänvisar till den nya bestämmelsen om elektronisk övervakning i 26 kap. 17 § brottsbalken, behövs inte någon ändring i lagen för att åstadkomma detta.

Om ett beslut om elektronisk övervakning har fattats av den andra staten bör det, liksom i fråga om föreskrifter och andra skyldigheter som gäller enligt den utländska domen, vara möjligt för Kriminalvården att anpassa ett sådant beslut enligt 3 kap. 12 §. En ändring görs i 3 kap. 12 § första stycket för att åstadkomma detta. Den begränsning av anpassningen av en skyldighet enligt den utländska domen som framgår av 3 kap. 12 § andra stycket, bör även gälla för ett beslut om elektronisk övervakning. Någon ändring behövs inte för att åstadkomma detta.

Överklagande

I fråga om överklagande av de beslut Kriminalvården och övervakningsnämnden fattar enligt brottsbalken med stöd av lagen, ska även fortsättningsvis brottsbalkens regler om överklagande i 37 och 38 kap. tillämpas. Detta framgår av 3 kap. 13 § andra stycket.

5.4 Följändringar i brottsbalken

Regeringens förslag: Följändringar i brottsbalken görs med anledning av den nya lagstiftningen om villkorligt frigivna.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans yttrar sig särskilt över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Som föreslås i promemorian bör det göras följändringar och viss modernisering av språket i 28 kap. 8 och 9 §§ brottsbalken. Ändringarna är föranledda av att 28 kap. 6 a § brottsbalken får en ny beteckning (prop. 2018/19:77 Förstärkta återfallsförebyggande åtgärder vid villkorlig frigivning).

6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2020.

Regeringens bedömning: Det finns inte behov av några övergångsbestämmelser.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans yttrar sig särskilt över förslaget eller bedömningen.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Lagändringarna bör träda i samma dag som den nya lagstiftningen med anledning av propositionen Förstärkta återfallsförebyggande åtgärder vid villkorlig frigivning (prop. 2018/19:77) träder i kraft, vilket är den 1 juli 2020.

Några övergångsbestämmelser bedöms inte vara nödvändiga.

7 Konsekvenser

Regeringens bedömning: Förslagen bedöms inte leda till några ökade kostnader för Kriminalvården eller domstolarna eller till några andra konsekvenser för enskilda eller för samhället.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans invänder mot bedömningen.

Skälen för bedömningen: För Kriminalvårdens del innebär förslagen i lagrådsremissen i huvudsak att hanteringen vid verkställighet här i Sverige av sådan villkorlig frigivning som grundar sig i en utländsk dom eller ett beslut, och som har stöd av den nordiska verkställighetslagen, lagen om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet eller den europeiska verkställighetslagen, flyttas från övervakningsnämnden till

Kriminalvården. Med hänsyn till det mycket få antal ärenden som i dag hanteras med stöd av dessa tre lagar bedöms förslagen i promemorian inte innebära några kostnadsökningar eller andra konsekvenser för Kriminalvården.

För domstolarnas del innebär förslagen ingen ökning av antalet ärenden vid domstolarna och därmed inga ökade kostnader eller andra konsekvenser i detta avseende. Förslaget om att allmän förvaltningsdomstol, i stället för som i dag allmän domstol, ska överpröva en framställning om att övervakningen ska anordnas i ett annat nordiskt land enligt 22 § i den nordiska verkställighetslagen, bedöms inte medföra några ekonomiska eller några andra konsekvenser för domstolarna.

Inte heller i övrigt bedöms förslagen leda till kostnader eller några andra konsekvenser för enskilda eller för samhället.

8 Författningskommentar

8.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

19 § *Det som är bestämt om prövotid och övervakningstid i den stat där frigivningen skett ska gälla på samma sätt som om frigivningen skett i Sverige. De föreskrifter angående den frigivnes skyldigheter som har meddelats i anslutning till den villkorliga frigivningen ska gälla, om inte Kriminalvården beslutar något annat. I övrigt ska vad som gäller enligt svensk lag om villkorlig frigivning tillämpas, om inget annat anges i denna lag. Prövotiden får dock inte förlängas.*

Om den villkorligt medgivna friheten helt eller delvis förklaras förverkad i Sverige, ska verkställighet ske här av vad som förverkats, omvandlat till fängelse på lika lång tid.

Beslutats i Danmark, Finland, Island eller Norge ändrade bestämmelser angående den villkorliga frigivningen eller förverkande av den villkorligt medgivna friheten, ska beslutet gälla i Sverige.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vad som ska gälla vid verkställighet i Sverige av villkorlig frigivning efter en dom meddelad i ett annat nordiskt land. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.

En ändring görs i *första stycket* som innebär att Kriminalvården, i stället för som hittills övervakningsnämnden, har befogenhet att anpassa en föreskrift som meddelats i den andra staten.

Paragrafen ändras även språkligt.

20 § *Om det, när övervakning anordnats i Sverige, finns anledning att vidta en åtgärd under villkorlig frigivning som beslutats i Danmark, Finland, Island eller Norge, får Kriminalvården eller, när den dömde dömts för ett annat brott, domstolen hänskjuta frågan till behörig myndighet i den stat där frigivningen skett om det bedöms lämpligare att frågan prövas där.*

Paragrafen innehåller bestämmelser om att en fråga om att vidta en åtgärd under villkorlig frigivning får hänskjutas tillbaka till domslandet. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.

En ändring görs som innebär att Kriminalvården, i stället för som hittills övervakningsnämnden, är den myndighet som vid verkställighet av villkorlig frigivning i Sverige får hänskjuta en fråga om att vidta en åtgärd till behörig myndighet i domslandet. Har den dömde begått ett nytt brott är det alltjämt domstolen som får hänskjuta en sådan fråga till den andra staten.

Paragrafen ändras även språkligt.

22 § Övervakning av den som villkorligt frigetts i Sverige får överflyttas till Danmark, Finland, Island eller Norge.

Beslutas i den andra staten ändrade bestämmelser avseende den villkorliga frigivningen, ska beslutet gälla i Sverige.

Även om övervakningen överflyttats får åtgärd i fråga om den villkorliga frigivningen beslutas i Sverige, om den frigivne döms i Sverige för ett annat brott eller om behörig myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge hänskjuter ett ärende om sådan åtgärd till en svensk myndighet. Ett sådant hänskjutet ärende tas upp av Kriminalvården. Kriminalvården ska överlämna ett ärende som myndigheten inte själv är behörig att besluta om till den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde övervakningen bedrevs eller kunde ha bedrivits vid tiden för beslutet om överflyttning.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vad som gäller vid överflyttning av övervakning av en villkorligt frigiven till ett annat nordiskt land. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.

Tredje stycket anger i vilka fall en åtgärd i fråga om en villkorlig frigivning som överflyttats till en annan stat får beslutas här. Ett sådant ärende kan aktualiseras i de fall den frigivne här döms för ett annat brott eller om den andra staten hänskjuter ett ärende om sådan åtgärd till svensk myndighet. En ändring görs i stycket som innebär att Kriminalvården, i stället för som hittills övervakningsnämnden, ska handlägga ett sådant ärende. En ytterligare ändring görs som innebär att Kriminalvården ska överlämna ett ärende som myndigheten inte själv är behörig att besluta om till övervakningsnämnden. Enligt de nya reglerna om villkorlig frigivning i brottsbalken, har Kriminalvården, i fall då den dömde verkställer villkorlig frigivning här, behörighet att fatta beslut om t.ex. föreskrifter enligt 26 kap. 16 § och varning enligt 26 kap. 19 § första stycket med anledning av den frigivnes misskötsamhet (prop. 2018/19:77 Förstärkta återfallsförebyggande åtgärder vid villkorlig frigivning). Om det blir fråga om att besluta om förverkande av villkorligt medgiven frihet är det dock alltjämt övervakningsnämnden som fattar beslutet (26 kap. 19 § andra stycket brottsbalken). Kriminalvården ska överlämna ett ärende som myndigheten inte själv är behörig att besluta om till den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde övervakningen bedrevs vid den tidpunkt då Kriminalvården beslutade om att överflytta övervakningen till den andra staten. Alternativt, om någon verkställighet vid den tidpunkten inte hade påbörjats i Sverige, får överlämnandet ske till den övervakningsnämnd där övervakningen hade kunnat bedrivas, för det fall det hade blivit fråga om

verkställighet i Sverige. Forumfrågan får avgöras efter en bedömning av tillgänglig information om de omständigheter som förelåg vid tidpunkten för Kriminalvårdens beslut om överflyttning av övervakning till den andra staten.

Paragrafen ändras även språkligt.

25 § Framställning om verkställighet enligt 1 eller 5 § eller om anordnande av övervakning enligt 10 eller 17 § prövas av Kriminalvården.

Framställning med stöd av denna lag om verkställighet eller om anordnande av övervakning i Danmark, Finland, Island eller Norge görs av Kriminalvården i fall som avses i 3, 8 och 22 §§ och av övervakningsnämnden i fall som avses i 15 §.

Paragrafen innehåller bl.a. bestämmelser om vilken instans som är behörig att pröva en framställning om verkställighet eller anordnande av övervakning i Sverige samt göra en motsvarande framställning till en annan nordisk stat. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.

En ändring görs i *andra stycket* som innebär att en framställning enligt 22 § om att övervakning av den som här i Sverige villkorligt frigetts ska överflyttas till ett annat nordiskt land, ska göras av Kriminalvården i stället för som hittills av övervakningsnämnden.

Paragrafen ändras även språkligt.

26 § Kriminalvårdens beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. *Kriminalvårdens beslut enligt 20 § får dock inte överklagas.* Kriminalvårdens och domstolens beslut gäller omedelbart, om inte annat *beslutas*.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om överklagande av Kriminalvårdens beslut enligt lagen. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.

En ändring görs i *första stycket* som innebär att Kriminalvårdens beslut enligt 20 § om att till domslaget hänskjuta en fråga om att vidta en åtgärd under villkorlig frigivning, inte får överklagas.

Paragrafen ändras även språkligt.

27 § Övervakningsnämndens beslut om framställning enligt 15 § första stycket eller om förklaring som avses i 19 § andra stycket får överklagas till tingsrätten i den ort där övervakningsnämnden *ligger*. Överklagandet ska ges in till övervakningsnämnden. Klagotiden räknas från den dag då den dömde fick del av beslutet. Vid överklagande gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden. Övervakningsnämnden ska dock inte vara part i domstolen.

Övervakningsnämndens beslut som avses i denna paragraf gäller omedelbart, om inte annat *beslutas*.

I paragrafen finns bestämmelser om överklagande av övervakningsnämndens beslut enligt lagen. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.

I *första stycket* görs en ändring som innebär att den hittillsvarande hänvisningen i första meningen till 22 §, som reglerar framställning om överflyttning av övervakning till annan stat, tas bort. Ändringen är föranledd av att det i stället för övervakningsnämnden är Kriminalvården som handlägger ärenden om överflyttning. Stycket ändras också på så sätt att den

hittillsvarande hänvisningen till övervakningsnämndens beslut om omhändertagande enligt 26 kap. 22 § brottsbalken tas bort. Att övervakningsnämndens beslut om omhändertagande enligt denna bestämmelse ska överklagas till tingsrätten i den ort där övervakningsnämndens ligger, följer redan av 37 kap. 11 § samma balk, som enligt huvudregeln i 19 § ska tillämpas i nu aktuella fall.

Paragrafen ändras även språkligt.

8.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet

11 § *En föreskrift om prøvotid för den dömda och om vad som ska gälla för honom eller henne under denna tid, som följer av domen eller ett särskilt beslut som under prøvotiden har meddelats i den främmande staten, gäller här i landet om motsvarande föreskrift skulle ha kunnat meddelas eller annars skulle ha kunnat gälla enligt svensk lag. Om så inte är fallet, ska föreskriften jämkas. Jämkning beslutas av övervakningsnämnden i de fall som avses i 2 § första stycket 1 a och av Kriminalvården i de fall som avses i 2 § första stycket 1 b. Jämkningsen får inte innebära att föreskriften skärps.*

Paragrafen innehåller bestämmelser om vad som ska gälla vid verkställighet av kriminalvård i frihet i Sverige efter en dom meddelad i en annan stat. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

En ändring görs som innebär att Kriminalvården, i stället för som hittills övervakningsnämnden, ska göra behövliga anpassningar av vad som i domslandet beslutats om prøvotid och om vad som ska gälla under prøvotiden i de fall verkställigheten avser villkorlig frigivning (2 § första stycket 1 b). Vid annan verkställighet av kriminalvård i frihet här (2 § första stycket 1 a) är det alltså övervakningsnämnden som ska göra de anpassningar som behövs.

Paragrafen ändras även språkligt.

12 § *Om inget annat följer av domen eller ett särskilt beslut som har meddelats i den främmande staten ska den dömda under prøvotiden stå under övervakning. Bedöms övervakning inte längre vara nödvändig ska den upphöra. Så länge prøvotiden varar får den dömda, när det finns skäl till det, på nytt ställas under övervakning. Beslut i fråga om övervakning fattas av övervakningsnämnden i de fall som avses i 2 § första stycket 1 a och av Kriminalvården i de fall som avses i 2 § första stycket 1 b.*

Meddelas i den främmande staten beslut som innebär att kriminalvården i frihet ska upphöra, gäller beslutet här.

I paragrafen finns bestämmelser om övervakning av den som här verkställer kriminalvård i frihet som grundar sig på ett utländskt avgörande. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

I första stycket görs en ändring som innebär att Kriminalvården, i stället för som hittills övervakningsnämnden, ska fatta beslut i fråga om övervakning av den som verkställer villkorlig frigivning här. Vid annan

verkställighet av kriminalvård i frihet här är det alltså övervakningsnämnden som ska fatta beslut i fråga om övervakning.

Paragrafen ändras även språkligt.

13 § I fråga om kriminalvården under prövotiden tillämpas 26 kap. 11, 13–18 §§ och 19 § första stycket och 28 kap. 6 a § brottsbalken.

En föreskrift eller ett beslut enligt 26 kap. 16 eller 17 §, eller 28 kap. 6 a § brottsbalken får inte innebära en skärpning i förhållande till vad som bestämts i den främmande staten.

Paragrafen anger vilka svenska regler om kriminalvård i frihet som ska tillämpas. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

I *första stycket* görs följändringar med anledning av ändringarna i 26 och 28 kap. brottsbalken enligt prop. 2018/19:77 Förstärkta återfallsförebyggande åtgärder vid villkorlig frigivning. Ändringarna enligt den propositionen innebär bl.a. att det i 26 kap. 17 § brottsbalken införs en bestämmelse om att Kriminalvården under vissa förutsättningar kan besluta om elektronisk övervakning av den frigivne i syfte att kontrollera efterlevnaden av en föreskrift. Genom hänvisningen i första stycket till 26 kap. 17 § brottsbalken, blir även denna bestämmelse tillämplig.

I *andra stycket* görs följändringar med anledning av att vissa bestämmelser i brottsbalken får nya beteckningar. Ändringen innefattar också ett tillägg som innebär att ett beslut om elektronisk övervakning enligt 26 kap. 17 § brottsbalken, på samma sätt som en föreskrift, inte får innebära en skärpning i förhållande till vad som bestämts i den andra staten.

Paragrafen ändras även språkligt.

14 § Om den främmande staten begär upplysning om hur den dömde har skött sig under prövotiden, ska Kriminalvården lämna upplysning om detta.

Om den dömde begår ett nytt brott och döms han eller hon under prövotiden av svensk domstol för brottet till påföljd som avses i 3 § första stycket 1 eller 2 lagen (1998:620) om belastningsregister, ska Kriminalvården underrätta den främmande staten om domen.

Har den dömde i annat fall än som avses i andra stycket allvarligt åsidosatt sina skyldigheter och bedömer Kriminalvården, i ett fall som avses i 2 § första stycket 1 b, att det finns anledning för den främmande staten att besluta om åtgärd med anledning av påföljden, ska Kriminalvården anmäla detta till den andra staten.

Om övervakningsnämnden, i ett fall som avses i 2 § första stycket 1 a, bedömer att det på grund av den dömdes allvarliga misskötsamhet finns anledning för den främmande staten att besluta om åtgärd med anledning av påföljden, ska nämnden anmäla detta till Kriminalvården. Kriminalvården ska underrätta den staten om nämndens anmälan.

Paragrafen innehåller regler om Sveriges underrättelseskyldighet gentemot den andra staten. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

I *tredje stycket* görs en ändring som innebär att i de fall verkställigheten avser villkorlig frigivning så ska Kriminalvården på eget initiativ anmäla till den andra staten om det på grund av den frigivnes allvarliga misskötsamhet finns anledning att besluta om åtgärd med anledning av påföljden. Det krävs alltså inte, liksom hittills gällt, att övervakningsnämnden först gör en anmälan till Kriminalvården om att det på grund av den frigivnes

misskötsamhet finns anledning för den främmande staten att besluta om åtgärd, innan Kriminalvården kan vända sig till den andra staten.

Fjärde stycket, som är nytt, motsvarar hittillsvarande tredje stycket i det avseendet att övervakningsnämnden, vid verkställighet i Sverige av annan kriminalvård i frihet än villkorlig frigivning, ska anmäla till Kriminalvården om nämnden bedömer att det på grund av den dömdes allvarliga misskötsamhet finns anledning för den främmande staten att besluta om åtgärd med anledning av påföljden. Om nämnden gör en sådan anmälan ankommer det på Kriminalvården att, liksom hittills gällt, underrätta den andra staten om anmälan.

Paragrafen ändras även språkligt.

24 § Beslutas i den främmande staten ändrade föreskrifter om vad som ska gälla för den dömda under prövotiden eller tiden för vård utom anstalt, gäller beslutet i Sverige om motsvarande beslut skulle ha kunnat meddelas enligt svensk lag och beslutet inte innebär skärpning för den dömda i förhållande till vad som har bestämts i Sverige.

Sedan kriminalvården överflyttats, får åtgärd i fråga om den utdömda påföljden beslutas i Sverige endast om den dömda döms i Sverige för ett annat brott eller behörig myndighet i den främmande staten hänskjuter ett ärende om sådan åtgärd hit. Ett sådant hänskjutet ärende tas upp av Kriminalvården. Kriminalvården ska överlämna ett ärende som myndigheten inte själv är behörig att besluta om till den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde övervakningen bedrevs eller kunde ha bedrivits vid tiden för beslutet om överflyttning.

Upphör den dömda att ha hemvist i den främmande staten, kan Kriminalvården besluta att verkställighet i den staten inte längre ska ske. Görs inte framställning om verkställighet av domen i en annan främmande stat i samband med detta, ska Kriminalvården besluta att verkställigheten ska återupptas i Sverige.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vad som gäller vid överflyttning av övervakning till ett annat land. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Andra stycket anger i vilka fall en åtgärd i fråga om den utdömda påföljden som överflyttats till en annan stat får beslutas här. Ett sådant ärende kan aktualiseras i de fall den dömda här döms för ett annat brott eller om den andra staten hänskjuter ett ärende om sådan åtgärd till Sverige. En ändring görs i stycket som innebär att Kriminalvården, i stället för som hittills övervakningsnämnden, ska handlägga ett sådant ärende. En ytterligare ändring görs som innebär att Kriminalvården ska överlämna ett ärende om följdbeslut myndigheten inte själv är behörig att besluta om till övervakningsnämnden. Enligt de nya reglerna i 26 kap. brottsbalken har Kriminalvården, i fall då den dömda verkställer villkorlig frigivning här, behörighet att fatta beslut om t.ex. föreskrifter enligt 26 kap. 16 § och varning enligt 26 kap. 19 § första stycket med anledning av den frigivnes misskötsamhet. Om verkställigheten avser skyddstillsyn, eller det blir fråga om att besluta om förverkande av villkorligt medgiven frihet, är det alltså övervakningsnämnden som fattar följdbeslut. Kriminalvården ska överlämna ett ärende som myndigheten inte själv är behörig att besluta om till den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde övervakningen bedrevs vid den tidpunkt då Kriminalvården beslutade om att överflytta övervakningen till den andra staten. Alternativt, om någon verkställighet vid den tidpunkten inte hade påbörjats i Sverige, får överlämnandet ske till

den övervakningsnämnd där övervakningen hade kunnat bedrivas, för det fall det hade blivit fråga om verkställighet i Sverige. Forumfrågan får avgöras efter en bedömning av tillgänglig information om de omständigheter som förelåg vid tidpunkten för Kriminalvårdens beslut om överflyttning till den andra staten.

Paragrafen ändras även språkligt.

26 § Kriminalvårdens beslut i frågor som avses i 10 §, 21 § första stycket, 24 § tredje stycket eller 25 § andra stycket får överklagas till regeringen. *Kriminalvårdens beslut i andra frågor enligt lagen får inte överklagas.*

I fråga om Kriminalvårdens och övervakningsnämndens beslut enligt brottsbalken gäller 37 och 38 kap. brottsbalken.

I paragrafen behandlas möjligheterna att överklaga beslut enligt lagen. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

De hittillsvarande *andra-fjärde styckena* i paragrafen tas bort. Borttagandet av andra och tredje stycket föranleds av att beslut om provotid, övervakning, föreskrift, varning och anmälan enligt 14 § tredje stycket ska fattas av Kriminalvården, i stället för som hittills av övervakningsnämnden. Dessutom görs en ändring som innebär att den hittillsvarande möjligheten att överklaga ett beslut om anmälan enligt 14 § tredje stycket tas bort.

I paragrafen införs ett nytt *andra stycke* där det tydliggörs att brottsbalkens regler om nämnderna i 37 kap. och rättegångsbestämmelser i 38 kap. ska tillämpas på de beslut Kriminalvården och övervakningsnämnden fattar enligt brottsbalken med stöd av lagen. Detta är ett förtydligande av vad som redan gäller i dag.

Det som följer av hittillsvarande *fjärde stycket* regleras nu i det nya andra stycket.

Paragrafen ändras även språkligt.

8.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen

2 kap.

5 § Sedan domen på frivårdspåföljd har erkänts i den andra medlemsstaten, får följdbeslut meddelas i Sverige endast om den behöriga myndigheten i den andra medlemsstaten har återfört behörigheten att meddela sådana beslut hit.

Kriminalvården ska överlämna ett ärende om följdbeslut *som myndigheten inte själv är behörig att besluta om*, till

1. den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde övervakningen bedrevs eller kunde ha bedrivits vid tiden för beslutet om översändande enligt 2 §, om domen avser fängelse i de fall den dömde villkorligt frigetts eller skyddstillsyn, eller

2. åklagare, om domen avser villkorlig dom.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när en svensk myndighet är behörig att fatta följdbeslut sedan en dom på frivårdspåföljd har erkänts i en annan medlemsstat. Övervägandena finns i avsnitt 5.3.

Andra stycket ändras på sätt så att Kriminalvården ska överlämna ett ärende om följdbeslut som myndigheten inte själv är behörig att besluta om till antingen övervakningsnämnden eller åklagare. Enligt de nya reglerna i 26 kap. brottsbalken har Kriminalvården, i fall då den dömde verkställer villkorlig frigivning här, behörighet att fatta beslut om t.ex. föreskrifter enligt 26 kap. 16 § och varning enligt 26 kap. 19 § första stycket med anledning av den frigivnes misskötsamhet. Om verkställigheten avser skyddstillsyn, eller det blir fråga om att besluta om förverkande av villkorligt medgiven frihet, är det alltså övervakningsnämnden som fattar följdbeslut.

3 kap.

12 § Om en skyldighet som den dömde *har* enligt domen på frivårdspåföljd är oförenlig med de *skyldigheter* som följer av eller de möjligheter att meddela föreskrifter som finns i 26 kap. 11 och 14–17 §§ eller i 28 kap. 2 a och 6 a §§ brottsbalken, ska Kriminalvården anpassa skyldigheten.

Den anpassade skyldigheten ska så nära som möjligt motsvara det som bestäms i domen på frivårdspåföljd. Anpassningen får inte innebära att skyldigheten blir strängare än den ursprungliga skyldigheten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om anpassning av påföljden. Övervägandena finns i avsnitt 5.3.

I *första stycket* görs följdändringar med anledning av ändringarna i 26 och 28 kap. brottsbalken enligt prop. 2018/19:77 Förstärkta återfallsförebyggande åtgärder vid villkorlig frigivning. En ytterligare följdändring görs som innebär att en anpassning även kan ske om skyldigheten är oförenlig med den nya bestämmelsen i 26 kap. 17 § brottsbalken som innebär en möjlighet att fatta beslut om elektronisk övervakning av en villkorligt frigiven.

Paragrafen ändras även språkligt.

13 § Verkställigheten av domen på frivårdspåföljd, i enlighet med verkställbarhetsförklaringen, ska påbörjas när beslutet enligt 9 § fått laga kraft.

Vid verkställigheten tillämpas 26 kap. 11–18 §§ och 19 § *första stycket* och 28 kap. 2 a § tredje stycket, 5 a, 6 a och 7 §§ brottsbalken. För verkställigheten gäller även 37 och 38 kap. brottsbalken.

Paragrafen innehåller bestämmelser om verkställighet här av en i utlandet meddelad dom på frivårdspåföljd. Övervägandena finns i avsnitt 5.3.

Följdändringar görs i *andra stycket* med anledning av ändringarna i 26 och 28 kap. brottsbalken enligt prop. 2018/19:77 Förstärkta återfallsförebyggande åtgärder vid villkorlig frigivning. Ändringarna enligt den propositionen innebär bl.a. att det i 26 kap. 17 § brottsbalken införs en bestämmelse om att Kriminalvården under vissa förutsättningar kan besluta om elektronisk övervakning av den frigivne i syfte att kontrollera efterlevnaden av en föreskrift. Genom hänvisningen i andra stycket till 26 kap. 17 § brottsbalken, blir även denna bestämmelse tillämplig.

Paragrafen ändras även språkligt.

14 § Om den dömde allvarligt har åsidosatt den skyldighet som följer av verkställbarhetsförklaringen och det kan antas att den dömde inte kommer rätta sig genom

någon åtgärd som kan vidtas enligt 13 § andra stycket, ska *Kriminalvården återföra behörigheten att meddela följdbeslut till den andra staten.*

Om övervakningsnämnden är den instans som har behörighet att pröva frågan om åtgärder vid misskötsamhet ska dock Kriminalvården återföra behörigheten att meddela följdbeslut först sedan nämnden anmält till Kriminalvården att förutsättningarna enligt första stycket är uppfyllda.

Paragrafen innehåller bestämmelser om återförande av behörigheten att meddela följdbeslut till den andra staten. Övervägandena finns i avsnitt 5.3.

I *första stycket* görs en ändring som innebär att i de fall Kriminalvården är den instans som i första hand ska fatta beslut vid den dömdes misskötsamhet, är det den myndigheten som ska kunna återföra behörigheten att meddela följdbeslut till den andra staten. Det krävs således inte, som hittills gällt, att övervakningsnämnden gör en anmälan om detta till Kriminalvården i de fall den dömde verkställer villkorlig frigivning här.

Av *andra stycket* följer att i de fall övervakningsnämnden är den instans som har behörighet att hantera den dömdes misskötsamhet, d.v.s. vid verkställighet av frivårdspåföljd som inte avser villkorlig frigivning, ska Kriminalvården dock återföra behörigheten att meddela följdbeslut först sedan nämnden anmält till Kriminalvården att förutsättningarna enligt första stycket är uppfyllda.

Paragrafen ändras även språkligt.

4 kap.

2 § Kriminalvårdens beslut *enligt denna lag* får överklagas endast om myndigheten har

1. prövat om en dom på frivårdspåföljd enligt 2 kap. 2 § bör sändas över till en annan *medlemsstat* för erkännande och verkställighet där,

2. prövat om ett beslut om att sända över en dom till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet bör upphävas enligt 2 kap. 6 §,

3. prövat om ett medgivande bör lämnas enligt 3 kap. 2 § första stycket 2 till att en dom på frivårdspåföljd sänds över till Sverige,

4. prövat om en verkställbarhetsförklaring bör meddelas enligt 3 kap. 9 §, eller

5. prövat om en verkställbarhetsförklaring bör upphävas enligt 3 kap. 15 § första stycket 3.

Beslut enligt första stycket 1 och 2 överklagas till den tingsrätt inom vars domkrets den övervakningsnämnd som anges i 2 kap. 5 § *ligger*. Beslut enligt första stycket 3–5 överklagas till den tingsrätt inom vars domkrets den dömde är folkbokförd.

Om behörig tingsrätt saknas för ett överklagande, prövas överklagandet av Stockholms tingsrätt.

Paragrafen reglerar överklagandemöjligheten av beslut enligt lagen. Övervägandena finns i avsnitt 5.3.

I *första stycket* förtydligas att det är de beslut Kriminalvården fattar enligt lagen som regleras i första–tredje styckena. Ingen ändring i sak är avsedd.

Paragrafen ändras även språkligt.

8.4 Förslaget till lag om ändring i brottsbalken

28 kap.

8 § Om den dömda allvarligt har åsidosatt sina skyldigheter och det kan antas att sådana åtgärder som övervakningsnämnden får vidta blir utan verkan, ska nämnden begära att åklagare vid domstol för talan om att skyddstillsynen ska undanröjas. Även utan framställning från nämnden får sådan talan väckas, om den dömda i ett fall som avses i 6 b § första stycket allvarligt har åsidosatt sina skyldigheter enligt den behandlingsplan som gäller för honom eller henne.

Talan ska anhängiggöras före prövotidens utgång.

I paragrafen finns bestämmelser om talan om undanröjande av skyddstillsyn. Övervägandena finns i avsnitt 5.4.

I första stycket ändras den hittillsvarande hänvisningen till 28 kap. 6 a § till att i stället avse 28 kap. 6 b §. Ändringen är föranledd av att 28 kap. 6 a § får en ny beteckning (prop. 2018/19:77 Förstärkta återfallsförebyggande åtgärder vid villkorlig frigivning).

Paragrafen ändras även språkligt.

9 § Om skyddstillsynen undanröjs, ska rätten bestämma en annan påföljd för brottet och då ta skäligen hänsyn till vad den dömda har undergått till följd av domen på skyddstillsyn samt till böter eller fängelse som dömts ut enligt 2 eller 3 §. I ett sådant fall får rätten döma till fängelse på kortare tid än vad som är föreskrivet för brottet. Har uppgift som avses i 2 a § andra stycket eller 6 b § första stycket lämnats i domen ska rätten, om den dömer till fängelse, beakta detta när straffets längd bestäms.

Om det inte finns tillräckliga skäl för att undanröja skyddstillsynen, får rätten i stället besluta om åtgärd som avses i 7 §. En sådan åtgärd får inte beslutas efter prövotidens utgång.

I paragrafen finns bestämmelser om undanröjande av skyddstillsyn. Övervägandena finns i avsnitt 5.4.

I första stycket ändras den hittillsvarande hänvisningen till 28 kap. 6 a § till att i stället avse 28 kap. 6 b §. Ändringen är föranledd av att 28 kap. 6 a § får en ny beteckning (prop. 2018/19:77 Förstärkta återfallsförebyggande åtgärder vid villkorlig frigivning).

Sammanfattning av promemorian Internationellt samarbete om verkställighet av straff anpassas till nya regler i brottsbalken

Bilaga 1

Den 1 juli 2020 träder nya regler i kraft som syftar till att stärka Kriminalvårdens möjligheter att vidta kontroll- och stödåtgärder avseende dem som frigges villkorligt från ett fängelsestraff (prop. 2018/19:77 Förstärkta återfallsförebyggande åtgärder vid villkorlig frigivning). I promemorian föreslås följdändringar med anledning av den kommande lagstiftningen i tre lagar som rör internationellt samarbete om verkställighet av straff.

Förslagen innebär i huvudsak att regelverket i lagarna om internationellt samarbete anpassas till de nya reglerna i 26 kap. brottsbalken.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2020.

Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

Härigenom föreskrivs att 19, 20, 22 och 25–27 §§ lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 §¹

Vad för den frigivne är bestämt angående prövotid och övervakningstid i den stat där frigivningen skett skall gälla såsom om frigivningen ägt rum här i riket. Föreskrifter angående den frigivnes åligganden, som meddelats i anslutning till den villkorliga frigivningen, skola, om ej övervakningsnämnden förordnar annat, äga tillämpning. I övrigt skall, om ej annat föreskrives nedan, tillämpas vad i svensk lag i allmänhet är stadgat om villkorlig frigivning; dock må prövotiden ej förlängas.

Förklaras här i riket den villkorligt medgivna friheten helt eller delvis förverkad, skall verkställighet här ske av vad som förverkats, omvandlat till fängelse på lika lång tid.

Beslutas i Danmark, Finland, Island eller Norge ändrade bestämmelser med avseende å den villkorliga frigivningen eller förverkande av den villkorligt medgivna friheten, skall beslutet äga giltighet här i riket.

Det som är bestämt om prövotid och övervakningstid i den stat där frigivningen skett ska gälla på samma sätt som om frigivningen skett här i Sverige. De föreskrifter angående den frigivnes skyldigheter som har meddelats i anslutning till den villkorliga frigivningen ska gälla, om inte Kriminalvården beslutar något annat. I övrigt ska vad som gäller enligt svensk lag om villkorlig frigivning tillämpas, om inget annat anges i denna lag. Prövotiden får dock inte förlängas.

Om den villkorligt medgivna friheten helt eller delvis förklaras förverkad i Sverige, ska verkställighet ske här av vad som förverkats, omvandlat till fängelse på lika lång tid.

Beslutas i Danmark, Finland, Island eller Norge ändrade bestämmelser angående den villkorliga frigivningen eller förverkande av den villkorligt medgivna friheten, ska beslutet gälla i Sverige.

¹ Senaste lydelse 1979:683.

20 §²

Uppkommer här i riket fråga om åtgärd med avseende å villkorlig frigivning, som beslutats i Danmark, Finland, Island eller Norge och beträffande vilken övervakning anordnats här, men finnes frågan lämpligen böra prövas i den stat, där frigivningen skett, må övervakningsnämnden eller, när den dömde övertygats om annat brott, domstolen hänskjuta frågan till behörig myndighet i nämnda stat.

Om det, när övervakning anordnats i Sverige, finns anledning att vidta en åtgärd under villkorlig frigivning som beslutats i Danmark, Finland, Island eller Norge, får Kriminalvården eller, när den dömde begått ett annat brott, domstolen hänskjuta frågan till behörig myndighet i den stat där frigivningen skett om det bedöms lämpligare att frågan prövas i den staten.

22 §³

Övervakning av den, som här i riket villkorligt frigivits efter avtjänande av fängelse, må överflyttas till Danmark, Finland, Island eller Norge.

Beslutats i den andra staten ändrade bestämmelser med avseende å den villkorliga frigivningen, skall beslutet äga giltighet här i riket.

Ändå att övervakningen överflyttats, må åtgärd i fråga om den villkorliga frigivningen beslutas här i riket, såframt den frigivne här övertygats om annat brott eller behörig myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge till svensk myndighet hänskjuter ärende om sådan åtgärd. Sålunda hänskjutet ärende upptages av den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde övervakningen bedrevs vid tiden för överflyttningen.

Övervakning av den som i Sverige villkorligt frigetts får överflyttas till Danmark, Finland, Island eller Norge.

Beslutats i den andra staten ändrade bestämmelser avseende den villkorliga frigivningen, ska beslutet gälla i Sverige.

Även om övervakningen överflyttats får åtgärd i fråga om den villkorliga frigivningen beslutas i Sverige, om den frigivne här begått ett annat brott eller behörig myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge hänskjuter ett ärende om sådan åtgärd till svensk myndighet. Ett sådant hänskjutet ärende prövas av Kriminalvården.

25 §⁴

Framställning om verkställighet enligt 1 eller 5 § eller om anordnande av övervakning enligt 10 eller 17 § prövas av Kriminalvården.

Framställning med stöd av denna lag om verkställighet eller om anordnande av övervakning i Danmark, Finland, Island eller Norge göres av Kriminalvården i fall som

Framställning med stöd av denna lag om verkställighet eller om anordnande av övervakning i Danmark, Finland, Island eller Norge görs av Kriminalvården i fall som

² Senaste lydelse 1964:548.

³ Senaste lydelse 1983:245.

⁴ Senaste lydelse 2005:968.

avses i 3 och 8 §§ *samt* av övervakningsnämnden i fall som avses i 15 och 22 §§.

avses i 3, 8 och 22 §§ *och* av övervakningsnämnden i fall som avses i 15 §.

26 §⁵

Kriminalvårdens beslut enligt denna lag överklagas *hos* allmän förvaltningsdomstol. Kriminalvårdens och *domstols* beslut gäller omedelbart om inte annat *förordnas*.

Kriminalvårdens beslut enligt denna lag *får* överklagas *till* allmän förvaltningsdomstol. *Kriminalvårdens beslut enligt 20 § får dock inte överklagas*. Kriminalvårdens och *domstolens* beslut gäller omedelbart, om inte annat *beslutas*.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

27 §⁶

Övervakningsnämndens beslut om framställning enligt 15 § första stycket *eller* 22 § eller om förklaring som avses i 19 § andra stycket får överklagas till tingsrätten i den ort där övervakningsnämnden *är belägen*. *Detsamma gäller övervakningsnämndens beslut med stöd av 19 § första stycket om omhändertagande enligt 26 kap. 22 § brottsbalken*. Överklagandet ska ges in till övervakningsnämnden. Klagotiden räknas från den dag då den dömde fick del av beslutet. Vid överklagande gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden. Övervakningsnämnden ska dock inte vara part i domstolen.

Övervakningsnämndens beslut om framställning enligt 15 § första stycket eller om förklaring som avses i 19 § andra stycket får överklagas till tingsrätten i den ort där övervakningsnämnden *ligger*. Överklagandet ska ges in till övervakningsnämnden. Klagotiden räknas från den dag då den dömde fick del av beslutet. Vid överklagande gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden. Övervakningsnämnden ska dock inte vara part i domstolen.

Övervakningsnämndens beslut som avses i denna paragraf gäller omedelbart, om inte annat beslutas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

⁵ Senaste lydelse 2005:968.

⁶ Senaste lydelse 2010:614.

Förslag till lag om ändring i lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet

Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att 11–14 och 26 §§ lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 §

Föreskrift om prøvotid för den dömde och om *hans åligganden* under denna tid, som följer av domen eller av särskilt beslut som under prøvotiden har meddelats i den främmande staten, gäller här i landet, om motsvarande föreskrift skulle ha kunnat meddelas eller *eljest* skulle ha kunnat gälla enligt svensk lag. *I den mån så ej är fallet, skall* föreskriften jämkas av *övervakningsnämnden*. *Sådan jämkning får dock ej* innebära att föreskriften skärps.

En föreskrift om prøvotid för den dömde och om *vad som ska gälla för honom eller henne* under denna tid, som följer av domen eller *ett* särskilt beslut som under prøvotiden har meddelats i den främmande staten, gäller här i landet om motsvarande föreskrift skulle ha kunnat meddelas eller *annars* skulle ha kunnat gälla enligt svensk lag. *Om så inte är fallet, ska* föreskriften jämkas. *Jämkning beslutas av övervakningsnämnden i fall som avses i 2 § första stycket 1 a och av Kriminalvården i fall som avses i 2 § första stycket 1 b. Jämkningsen får inte* innebära att föreskriften skärps.

12 §

I den mån annat ej följer av domen eller särskilt beslut som har meddelats i den främmande staten, *skall* den dömde under prøvotiden stå under övervakning. Bedöms övervakning *ej* längre vara *erforderlig, skall förordnas om dess upphörande*. Så länge prøvotiden varar, får den dömde, när det finns skäl till det, *ånyo* ställas under övervakning. *Beslut som nu avses meddelas* av övervakningsnämnden.

Meddelas i den främmande staten beslut som innebär att kriminalvården i frihet *skall* upphöra, *äger* beslutet *giltighet* här.

Om inget annat följer av domen eller *ett* särskilt beslut som har meddelats i den främmande staten *ska* den dömde under prøvotiden stå under övervakning. Bedöms övervakning *inte* längre vara *nödvändig ska den upphöra*. Så länge prøvotiden varar får den dömde, när det finns skäl till det, *på nytt* ställas under övervakning. *Beslut i fråga om övervakning fattas* av övervakningsnämnden *i fall som avses i 2 § första stycket 1 a och av Kriminalvården i fall som avses i 2 § första stycket 1 b*.

Meddelas i den främmande staten beslut som innebär att kriminalvården i frihet *ska* upphöra, *gäller* beslutet här.

I fråga om kriminalvården under prövotiden tillämpas *i övrigt* 26 kap. 12–18 §§ brottsbalken.

Föreskrift enligt 26 kap. 15 § brottsbalken får *dock ej* innebära skärpning i förhållande till vad som bestämts i den främmande staten.

I fråga om kriminalvården under prövotiden tillämpas 26 kap. 11 §, 13–18 §§ och 19 § första stycket och 28 kap. 6 a § brottsbalken.

En föreskrift eller ett beslut enligt 26 kap. 16 eller 17 §, eller 28 kap. 6 a § brottsbalken får *inte* innebära en skärpning i förhållande till vad som bestämts i den främmande staten.

Om den främmande staten begär upplysning om hur den dömde har *förhållit sig* under prövotiden, *skall* Kriminalvården lämna upplysning om detta.

Begår den dömde nytt brott och döms han under prövotiden av svensk domstol för brottet till påföljd som avses i 3 § första stycket 1 eller 2 lagen (1998:620) om belastningsregister, *skall* Kriminalvården *sörja för att* den främmande staten *underrättas* om domen.

Har den dömde i annat fall än som avses i andra stycket allvarligt åsidosatt sina *åligganden* och *finner* övervakningsnämnden på grund av detta påkallat att åtgärd i fråga om den ådömda påföljden *beslutas av myndighet* i den främmande staten, *skall* nämnden anmäla detta till Kriminalvården. Kriminalvården *skall* *sörja för att* den främmande staten *underrättas om* en sådan anmälan.

Om den främmande staten begär upplysning om hur den dömde har *skött sig* under prövotiden, *ska* Kriminalvården lämna upplysning om detta.

Begår den dömde nytt brott och döms han *eller hon* under prövotiden av svensk domstol för brottet till påföljd som avses i 3 § första stycket 1 eller 2 lagen (1998:620) om belastningsregister, *ska* Kriminalvården *underrätta* den främmande staten om domen.

Om den dömde i annat fall än som avses i andra stycket allvarligt *har* åsidosatt sina *skyldigheter* och *bedömer* Kriminalvården, *i fall som avses i 2 § första stycket 1 b*, att *det finns anledning för* den främmande staten att *besluta om åtgärd med anledning av påföljden*, *ska* Kriminalvården *anmäla detta till* den staten. *Om* övervakningsnämnden, *i fall som avses i 2 § första stycket 1 a*, *bedömer att det på grund av den dömdes allvarliga misskötsamhet finns anledning för* den främmande staten att *besluta om åtgärd med anledning av påföljden*, *ska* nämnden *anmäla detta till* Kriminalvården. Kriminalvården *ska underrätta den staten om nämndens anmälan*.

¹ Senaste lydelse 1983:247.

² Senaste lydelse 2005:975.

26 §³

Kriminalvårdens beslut i frågor som avses i 10 §, 21 § första stycket, 24 § tredje stycket eller 25 § andra stycket överklagas till regeringen. *Mot annat beslut av Kriminalvården enligt denna lag får talan inte föras.*

Om den dömda, i fall då begränsad verkställighet har anordnats här i landet, inte är nöjd med en övervakningsnämnds beslut om prövotid, övervakning, föreskrift, varning eller anmälan enligt 14 § tredje stycket, får han eller hon överklaga beslutet till tingsrätten i den ort där övervakningsnämnden är belägen. Överklagandet ska ges in till övervakningsnämnden. Klagotiden räknas från den dag då den klagande fick del av beslutet. Vid överklagande gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden. Övervakningsnämnden ska dock inte vara part i domstolen.

Övervakningsnämndens beslut enligt andra stycket gäller omedelbart, om inte annat förordnas.

I fråga om beslut som avses i 26 kap. 12 § andra meningen eller 13 § andra meningen brottsbalken tillämpas 37 kap. 7 § samma balk. En övervakningsnämnds beslut i en sådan fråga får inte överklagas.

Kriminalvårdens beslut i frågor som avses i 10 §, 21 § första stycket, 24 § tredje stycket eller 25 § andra stycket *får* överklagas till regeringen. *Kriminalvårdens beslut i andra frågor enligt lagen får inte överklagas.*

I fråga om Kriminalvårdens och övervakningsnämndens beslut enligt brottsbalken gäller 37 och 38 kap. brottsbalken i tillämpliga delar.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

³ Senaste lydelse 2010:619.

Förslag till lag om ändring i lagen (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 5 §, 3 kap. 12–14 §§ och 4 kap. 2 § lagen (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

5 §

Sedan domen på frivårdspåföljd har erkänts i den andra medlemsstaten, får följdbeslut meddelas i Sverige endast om den behöriga myndigheten i den andra medlemsstaten har återfört behörigheten att meddela sådana beslut hit.

Kriminalvården ska överlämna ett ärende om följdbeslut till

Kriminalvården ska överlämna ett ärende om följdbeslut *som myndigheten inte själv är behörig att besluta om*, till

1. den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde övervakningen bedrevs eller kunde ha bedrivits vid tiden för beslutet om översändande enligt 2 §, om domen avser fängelse i de fall den dömde villkorligt frigetts eller skyddstillsyn, eller
2. åklagare, om domen avser villkorlig dom.

3 kap.

12 §

Om den skyldighet som den dömde *ska iaktta* enligt domen på frivårdspåföljd är oförenlig med de *åligganden* som följer av eller de möjligheter att meddela föreskrifter som finns i 26 kap. 13–15 §§ och 28 kap. 2 a § brottsbalken, ska Kriminalvården anpassa skyldigheten.

Om den skyldighet som den dömde *har* enligt domen på frivårdspåföljd är oförenlig med de *skyldigheter* som följer av eller de möjligheter att meddela föreskrifter som finns i 26 kap. 11 och 14–17 §§ eller i 28 kap. 2 a och 6 a §§ brottsbalken, ska Kriminalvården anpassa skyldigheten.

Den anpassade skyldigheten ska så nära som möjligt motsvara det som bestämts i domen på frivårdspåföljd. Anpassningen får inte innebära att skyldigheten blir strängare än den ursprungliga skyldigheten.

13 §

Verkställigheten av domen på frivårdspåföljd, i enlighet med verkställbarhetsförklaringen, ska påbörjas när beslutet enligt 9 § fått laga kraft.

Vid verkställigheten tillämpas 26 kap. 11–18 §§ och 28 kap. 2 a § tredje stycket och 5 a § brottsbalken. För verkställigheten gäller även 37 och 38 kap. brottsbalken i tillämpliga delar.

Vid verkställigheten tillämpas 26 kap. 11–18 §§ och 19 § första stycket och 28 kap. 2 a § tredje stycket, 5 a, 6 a och 7 §§ brottsbalken. För verkställigheten gäller även 37 och 38 kap. brottsbalken i

14 §

Om den dömden allvarligt har åsidosatt den skyldighet som följer av verkställbarhetsförklaringen och det kan antas att den dömden inte kommer att låta rätta sig genom någon åtgärd som kan vidtas enligt 13 § andra stycket, ska övervakningsnämnden anmäla detta till Kriminalvården.

Kriminalvården ska efter en sådan anmälan återföra behörigheten att meddela följdbeslut till den andra staten.

Om den dömden allvarligt har åsidosatt den skyldighet som följer av verkställbarhetsförklaringen och det kan antas att den dömden inte kommer rätta sig genom en åtgärd som kan vidtas enligt 13 § andra stycket, ska Kriminalvården återföra behörigheten att meddela följdbeslut till den andra staten.

Om övervakningsnämnden är den instans som har behörighet att pröva frågan om åtgärder vid misskötsamhet ska nämnden anmäla till Kriminalvården om förutsättningarna enligt första stycket är uppfyllda.

4 kap.

2 §

Kriminalvårdens beslut får överklagas endast om myndigheten har

1. prövat om en dom på frivårdspåföljd enligt 2 kap. 2 § bör sändas över till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet där,

2. prövat om ett beslut om att sända över en dom till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet bör upphävas enligt 2 kap. 6 §,

3. prövat om ett medgivande bör lämnas enligt 3 kap. 2 § första stycket 2 till att en dom på frivårdspåföljd sänds över till Sverige,

4. prövat om en verkställbarhetsförklaring bör meddelas enligt 3 kap. 9 §, eller

5. prövat om en verkställbarhetsförklaring bör upphävas enligt 3 kap. 15 § första stycket 3.

Beslut enligt första stycket 1 och 2 överklagas till den tingsrätt inom vars domkrets den övervakningsnämnd som anges i 2 kap. 5 § är belägen. Beslut enligt första stycket 3–5 överklagas till den tingsrätt inom vars domkrets den dömden är folkbokförd.

Om behörig tingsrätt saknas för ett överklagande, prövas överklagandet av Stockholms tingsrätt.

Kriminalvårdens beslut enligt denna lag får överklagas endast om myndigheten har

1. prövat om en dom på frivårdspåföljd enligt 2 kap. 2 § bör sändas över till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet där,

2. prövat om ett medgivande bör lämnas enligt 3 kap. 2 § första stycket 2 till att en dom på frivårdspåföljd sänds över till Sverige,

3. prövat om en verkställbarhetsförklaring bör meddelas enligt 3 kap. 9 §, eller

4. prövat om en verkställbarhetsförklaring bör upphävas enligt 3 kap. 15 § första stycket 3.

Beslut enligt första stycket 1 och 2 överklagas till den tingsrätt inom vars domkrets den övervakningsnämnd som anges i 2 kap. 5 § ligger. Beslut enligt första stycket 3–5 överklagas till den tingsrätt inom vars domkrets den dömden är folkbokförd.

Förslag till lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs att 28 kap. 8 och 9 §§ brottsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

28 kap.

8 §¹

Har den dömde allvarligt åsidosatt sina *åligganden* och kan det antas att sådana åtgärder som övervakningsnämnden får vidta blir utan verkan, *skall* nämnden begära att åklagare vid domstol för talan om att skyddstillsynen *skall* undanröjas. Även utan framställning från nämnden får sådan talan väckas, om den dömde i fall som avses i 6 a § första stycket allvarligt har åsidosatt sina *åligganden* enligt den behandlingsplan som gäller för honom.

Talan *skall* anhängiggöras före prövotidens utgång.

Om den dömde allvarligt *har* åsidosatt sina *skyldigheter* och *det* kan antas att sådana åtgärder som övervakningsnämnden får vidta blir utan verkan, *ska* nämnden begära att åklagare vid domstol för talan om att skyddstillsynen *ska* undanröjas. Även utan framställning från nämnden får sådan talan väckas, om den dömde i fall som avses i 6 b § första stycket allvarligt har åsidosatt sina *skyldigheter* enligt den behandlingsplan som gäller för honom *eller henne*.

Talan *ska* anhängiggöras före prövotidens utgång.

9 §²

Om skyddstillsynen undanröjs, ska rätten bestämma en annan påföljd för brottet och då ta skälig hänsyn till vad den dömde har undergått till följd av domen på skyddstillsyn samt till böter eller fängelse som dömts ut enligt 2 eller 3 §. I ett sådant fall får rätten döma till fängelse på kortare tid än vad som är föreskrivet för brottet. Har uppgift som avses i 2 a § andra stycket eller 6 a § första stycket lämnats i domen ska rätten, om den dömer till fängelse, beakta detta när straffets längd bestäms.

Om det inte finns tillräckliga skäl för att undanröja skyddstillsynen, får rätten i stället besluta om åtgärd som avses i 7 §. En sådan åtgärd får inte beslutas efter prövotidens utgång.

Om skyddstillsynen undanröjs, ska rätten bestämma en annan påföljd för brottet och då ta skälig hänsyn till vad den dömde har undergått till följd av domen på skyddstillsyn samt till böter eller fängelse som dömts ut enligt 2 eller 3 §. I ett sådant fall får rätten döma till fängelse på kortare tid än vad som är föreskrivet för brottet. Har uppgift som avses i 2 a § andra stycket eller 6 b § första stycket lämnats i domen ska rätten, om den dömer till fängelse, beakta detta när straffets längd bestäms.

¹ Senaste lydelse 1988:942.

² Senaste lydelse 2016:491.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttrande över promemorian lämnats av Domstolsverket, Förvaltningsrätten i Karlstad, Hovrätten för Västra Sverige, Kammarrätten i Stockholm, Kriminalvården, Linköpings tingsrätt, Riksdagens ombudsmän (JO), Sveriges advokatsamfund, Sveriges Domareförbund, Uppsala universitet (Juridiska institutionen), Åklagarmyndigheten, Övervakningsnämnden Malmö.

Svar har inte inkommit från Övervakningsnämnden Luleå.